

ПЛУГ ТА МЕЧ

5.

Неперіодичне видання Українського Союзу Монархістів - Державників
«Плуг та Меч» в Аргентинській Республіці.

БУЕНОС АЙРЕС

1 9 3 8

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ ТА УПРАВИ СОЮЗУ «ПЛУГ ТА МЕЧ»:

“EL ARADO Y LA ESPADA”

Casilla de Correo 1060

Correo Central

BUENOS AIRES

З М І С Т

Єдною усіх. Олена Самоїлович.	Стор. 1.
Гетьманич Данило.	» 3.
Чільні люди та їх авторитет. П. Ковалів.	» 34.
Народ і Революції. В. Липинський.	» 38.
Націоналізм Державницький та Націоналістичне сектарство. Н. Корчак.	» 40.
Стара пісня. А. Білопольський.	» 42.
Клич і перекличка. І. Чередишченко.	» 44.
Нова книжка. П. Повомаренко.	» 46.
Надіслані видання.	» 47.

СКЛАДАЙТЕ ЖЕРТВИ НА СЛІДУЮЧЕ ЧИСЛО!

« ПЛУГ ТА МЕЧ » МАЮТЬ НА ПРОДАЖ:

Українська Книгарня на Дон - Суді
Librería Ukraniana
Calle Ing. Huergo 1263
Dock Sud — Pr. Bs. Aires

Книгарня Ляшкевича і Тарасюна
Av. L. N. Alem 1138
Buenos Aires

В Європі:

Книгарня Т. Савули, Відень.
Buchhandlung Teodor Sawula
Riemergasse 2.
Wien I.

Книгарня «Просвіти» в Канаді
Ukrainian Booksellers "Prosvita"
324 Queen str. W. Toronto. Ont.
Canada.

ПЛУГ ТА МЕЧ

НЕПЕРІОДИЧНЕ ВИДАННЯ
« П Л У Г Т А М Е Ч »

УКРАЇНСЬКОГО СОЮЗУ
В РЕП. АРГЕНТИНИ

EL ARADO Y LA ESPADA

Almanaque de la Unión Ukraniana "El Arado y la Espada" en la R. Argentina

BUENOS AIRES

Núm. 5

MARZO, 1938.

Олена Самойлович.

Є Д Н А Й У С І Х

Присвячено Гетьманичу Данилу.

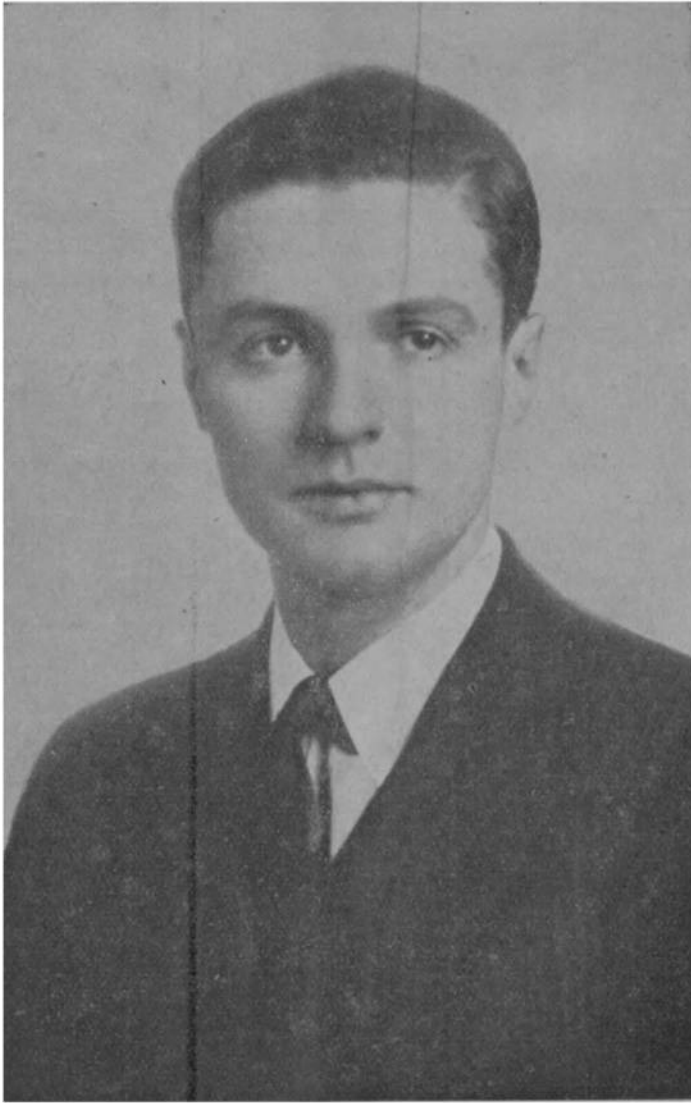
В чужій землі складаються пісні
На честь Тобі, Гетьманичу Данило,
Із рідних уст спливають молитви
І куриться в церквах кадило...

Серед пісень і молитов,
Гетьманичу, чувай!
В ярмі, в неволі Твій народ,
В кайданах Рідний Край...
Куди не кинеш оком Ти —
Тут все чужа рилля.
Ох, як непевна під ногами
Чужа земля.

Зойк докотився через море,
Із хати в хату йде:
Що Україна в лютім горі
Синів на поміч жде.

Єднай усіх в оден табор,
Гетьманичу Данило!
Одна сімя — оден народ
Од права аж наліво.
І слово — дзвін із уст Твоїх
Любовю най звучить
Для тих, хто під оден прапор
Піде вмирати й жить.

Giuseppe Rizzardi

ГЕТЬМАНИЧ ДАНИЛО

1937 рік стався історичним і переломним в розвитку українського монархічного руху.

На політичну сцену виступила ще одна постать, яка своєю появою надзвичайно скріпила ряди українських гетьманців - монархістів і з якою вороги української державности взагалі, а українського державницько - монархічного руху зокрема, не зможуть дати ради.

Цєю новою постаттю є **Вельможний Пан Гетьманіч Данило**, який своєю блискучою подорожю по Злучених Державах Північної Америки і Канаді зробив свій перший публічний виступ. Цей тріумфальний виступ своїм успіхом перевищив найсміливіші сподівання навіть самих гетьманців - монархістів і заскочив так певних своєї поваги в масах представників української анархії, ріжних внутрішніх ворогів української державности.

Своєю подорожю Вельм. Пан Гетьманіч Данило дав всім нам українським гетьманцям - монархістам ще оден доказ, що стоїмо на добрій дорозі, що товща українського народу, не зважаючи на століття поневолення та на розхристане гасання українського збунтованого раба з Гуляйполя, має в глибині своєї душі ще здорові почуття Бога і Вітчизни, ще не викривлені соціальні інстинкти. Своім ентузіастичним відношенням до В. П. Гетьманіча українська маса показала себе гідною власної держави, і це відразу спостерегли та оцінили представники чужих влад і чужих народів та негайно виявили свою повагу до українського народу, оказуючи В. П. Гетьманічу — як найчільнішому його представникові, — найбільші почести, які тільки можливі для Заступника Маєстату, офіційно ще невизнаної нації.

* * *

Не маємо докладних відомостей про Особу Вельможного Пана Гетьманіча Данила. Знаємо з газетних звідомлень, що народився Він 2 лютого 1904 року в Петербурзі. Підчас гетманування Свого Ясновельможного Батька Геть-

мана Павла вчився в Київській гімназії Науменка. Змушений соціалістично-більшевицьким повстанням 1918 року до еміграції, переїхав з великою небезпекою для життя і ріжними перешкодами до Швайцарії. В Лозанні скінчив кантональну гімназію, а відтак вступив до Політехнічного Інституту в Берліні, який скінчив з дипломом Інженера-Електротехника. З неофіційних джерел знаємо, що пройшов якийсь курс вибухових матеріалів при політехниці і студював приватно військову справу під керівництвом старшин Генерального Штабу. З огляду на те, що військова наука була в Німеччині в ті часи заборонена Версальським договором, не маємо про це докладніших відомостей.

Коли в 1925 році наступило повноліття, Союз Хліборобів Державників, єдина в той час гетьманська організація, поставив В. П. Гетьманічу офіційний запит, чи згоджується він присвятити свої сили українській державницькій справі, як Наслідник Ясновельможного Пана Гетьмана. Про це довідуємося з промови В. П. Гетьманіча, виголошеної в Філадельфії 24. 10. 37 р.

Відповідь була не легка. В той час, коли українська державницько - монархічна ідея перебувала не тільки в стані занепаду фізичного, але також і заломлення духовного, коли межі представниками української демократії нестримну лють викликали лише самі слова Українська Монархія, дійсно трудно було рішити, чи потрібна Україні ця жертва, чи варто змінити цілий програм свого життя, залишати свій ~~фрах~~ фрах, виставляти своє ім'я на кпини чужих переможців і несамовиті наклепи, цькування та хамське плюгавлення власних занархізованих земляків, чи знайдуться люди, які цю жертву зрозуміють і якім ця жертва стане в пригоді для здійснення української національної ідеї, чи не ліпше працювати в своїм фаху, жити своїм власним життям, даючи час від часу для заспокоєння совісти якусь суму на національні цілі в повній свідомості того,

що це справі нічого не допоможе, але інакшої роботи нема як зачинати.

Вельм. Пан. Гетьманич попросив на відповідь оден рік, по упливі якого відповів згодою.

За таку відповідь ми, організовані гетьманці монархісти, вважаємо себе зобов'язаними Ясновельможному Пану

Гетьману Павлу, Який навчив Свойого Сина любити Україну і бути для Неї готовим на жертви і самопожертву. Ми гетьманці з Аргентини відчуваємо найглибшу вдячність за це Ясновельможному Пану Гетьману і є певні, що це почуття поділяють українські гетьманці державники по цілому світі.

* * *

ПОСВЯЧЕННЯ ЛІТАКА «КИЇВ»

Безпосередньою причиною поїздки В. П. Гетьманича Данила до Півн. Америки було посвячення набутого перед тим для Летунських шкіл С. Г. Д. в Сполучених Державах літака «Київ».

Панами Мих. Гетьманом та полк. О. Шаповалом була подана думка відкрити збірку на купно ще одного модерного літака, а В. П. Гетьманич приобіцяв прибути на посвячення, оскільки ця справа вдасться. Збіркова акція закінчилася 100 процентовим успіхом і В. П. Гетьманич виїхав до Америки.

Як посвячення літака, так і всі численні свята, приняття та зустрічі, що відбулися в різних містах на широких просторах Півн. Амер. континенту, випали надзвичайно величаво. Такої зустрічі не мав, і мабуть ніколе не матиме, ні оден діяч український, що приїздить з Європи. Народ збирався тисячами. Всі залі скрізь, де появлявся В.

П. Гетьманич були набиті битком. Оваціям не було кінця. Завжде панувало невидане перед тим захоплення. Були випадки, що промовці від зворушення не могли закінчити своїх привітальних промов, бо слъзоти їм душили горло. Коли говорив В. П. Гетьманич, то завжде по саях панувала мертва тишина, не зважаючи на те, що слухали його сотки, а по де яких більших містах тисячі присутних.

Не маємо місця для переповідження описів всіх свят. Тому мусимо обмежитися лише поверховним переліком важливіших подій і наведенням важливіших промов, виголошених підчас свят та приняття. Увесь матеріал про побут Вельм. П. Гетьманича в Сп. Дер. Півн. Америки беремо з «Нашого Стягу», а про побут в Канаді з «Українського Робітника».

В НЮ - ЙОРКУ І ЧИКАГО

Вельм. Пан Гетьманич прибув до Нью-Йорку 11 вересня 1937. На зустріч Йому вийшла численна делегація з представників та представниць Гетьманського руху, членів духовенства і громадянства. В той же день від'їхав до Чикаго, де був також зустрінутий на стації великою делегацією.

11 вересня зрана Вельм. Пан Гетьманич вислухав співану службу Богу в греко - католицькій церкві св. Нико-

лая при Оклей і Райс вул, відправлену всечесним о. Сильв. Коляром і проповідь о. Ігум. Е. Теодоровича.

По полудню відбулося посвячення літака «Київ» на летунським полі. Великий дощ зрана трохи зашкодив святові, але все ж на урочистість прибуло понад дві з половиною тисячі душ. Парада IV округу С. Г. Д. і саме посвячення випали дуже величаво. На цьому святі Вельм. Пан Гетьманич виголосив через мегафон слідуочу промову:

**Високопреподобні і Всечесні Отці!
Високодостойний Пане Головний Отамане!
Шановна Українська Громадо!**

Лише 30 годин минуло, як я зійшов з корабля на Американську Землю.

Радісно мені, після цієї довгої подорожі серед чужих людей, опинитися

тут, між Вами — синами і доньками Українського Народу на Вільній Американській Землі. Особливо радісно мені бути зараз між Вами, що таксамо,

як і численні наші Брати — українські патріоти в Європі та в цілім світі — працюєте разом зо всіма нами для одного Великого Діла.

Я приїхав до Вас по наказу мого Батька. В той же самий час я виконую обіцянку, дану перед роком делегатові Союзу Гетьманців Державників в Європі Головному Обозному Михайлу Гетьманові. Я тоді обіцяв завітати до Вас — моїх земляків в Америці та Канаді, коли буде закінчена летунська акція придбання нового літака «Київ». Союз Гетьманців Державників це черговое своє завдання виконав.

Честь і слава йому за це!

Додержую свого слова і я.

Я щасливий бути нині разом з Вами на цій спільній нашій урочистості.

Батько наказав мені переказати Його сердечний привіт всім вам — Достойникам Святої Церкви за Океаном. Батько сердечно вітає увесь Союз Гетьманців Державників Америки та його вірний і патріотичний Провід. Як рівнож сердечний привіт передає мій Батько всім нашим однодумцям і всім Вам — українським патріотам, що щиро співпрацюєте разом з нами для Святого Діла Визволення України.

Батько мій щиро дякує Союзу Гетьманців Державників Америки і його Проводові та всім нашим симпатикам за океаном за Вашу витревалу і патріотичну роботу, за Вашу активність і жертвенність на користь Української Національно - Державницької Справи ось вже так довгі літа!

Батько дуже радіє, що тут, між Вами за Океаном, зародилася думка розбудови української національної авіації. Цьому ділові Батько надає важне значіння. Бо ще ні одна нація не здобула незалежного державного життя тільки самою ідеєю та самим словом. Тільки ідея сполучена з організацією матеріяльних сил народу може привести до перемоги. Те, що Ви тут за Океаном заходилися організувати українське авіаційне діло, є важне не тільки тому, що дає змогу цілому ряду українських патріотів здобути знання цієї найважливішої ділянки техніки, так потрібної для військової справи, але ця летунська акція ще важна й тим, що вона взагалі звертає увагу україн-

ського суспільства на величезне значіння матеріяльної сили в ділі визволення Народу.

Шлях, що по ньому працює Союз Гетьманців Державників, — правильний! Бажаю йому дальших успіхів. Щастя Боже!

Для мене є великою несподіванкою бачити тут, на цім полі американських горожан німецького походження, що разом з нами, Українцями, взяли участь в цім нашім святі.

Я хочу до них промовити в їх рідній мові.

До американських Німців В. Пан Гетьманич Данило звернувся цими словами:

ШАНОВНІ НІМЕЦЬКІ ГОСТІ!

Великою і приємною несподіванкою для мене є бачити Вас тут, на нашім святі. Вітаю Вас в імені всіх Гетьманців, що тут зібралися.

Український нарід сьгодні перебуває в стані важкої боротьби за своє незалежне, державне життя, боротьби яка точиться на всіх Укр. Землях і прибирає, в залежности від обставин, ріжних форм. Сьгодні стремління Українців мати власну державу, бажання кувати власними руками своє життя охоплює все більші маси нашого народу. Хотіння це — ірраціональне і може бути порівняне тільки з глибоким релігійним почуттям.

Одним із найголовніших ворогів, що перегороджують шлях наш до вільного життя, — це большевицька Москва, що захопила найбільшу частину нашої Землі. Але большевизм і як світогляд, в усіх його проявах, стоїть впоперек дороги до нашого національного і державного відродження. І тому ми його всіми силами поборюємо.

Тому ми з великим інтересом і захопленням слідкуємо за боротьбою проти цієї світової небезпеки в інших країнах і особливо в Німеччині. Ваша бувша батьківщина, дякуючи розуму і енергії її Провідника, цю небезпеку перемогла. За це честь їй і слава!

Я переконаний, що висловлюю Вам почуття всіх присутніх тут українських патріотів, передаючи Вам вислови симпатії до Німецького Народу і щирі

побажання дальших успіхів в його тяжкій боротьбі!

Звертаючись далі до кількатисячної маси Українців, скупчених коло мегафону, Вельможний Пан Гетьман Данило сказав:

ШАНОВНА ГРОМАДО!

Я щасливий, що мені доводиться брати участь в цій нашій українській урочистості. Щасливий бачити і відчувати, що в конкретній загально - національній роботі легко встановлюється порозуміння між всіми Українцями, яким дорога справа Визволення України. Цю національну роботу Гетьманці ведуть і будуть далі вести аж до нашої перемоги, до здійснення наших національних стремлень.

Я вірю і знаю, що шлях до нас знайдуть всі українські патріоти як серед молодого так і серед середнього і старшого покоління нашого суспільст-

ва, усі Українці, яким ходить не про розпорошення, а про підготовку і об'єднання всіх наших народніх сил до нового національного зриву. А що до цього зриву дійде, в це Батько і я глибоко віримо і будемо й надалі для збільшення нашої внутрішньої єдності й сили непохитно працювати.

Хай буде цей новий літак, здобутий зусиллями ширих Українських Патріотів, носити ім'я «КИІВ»!

Хай буде він служити Ідеї нашого національного скріплення і об'єднання.

Хай нагадуватиме він, що ми ще й досі бездержавний нарід, поглиблюючи тугу нашу за вільним і незалежним життям і посилюючи нашу енергію до дальшої боротьби.

Хай служить він Україні!

Хай воскресне Вільна Незалежна Українська Держава!
Слава!

* * *

По закінченню офіційної частини свята відбувся пікнік в городі української гр. кат. церкви св. Николая. Тут перевели військові вправи два уніформовані молодечі відділи II округу С.Г.Д. в Чикаго, а саме в Норд - Сайд під командою сотника Н. Матвіїва і зі Савт Сайд під командою сотника П. Шкварка.

Вправи відбулися під загальним про водом військ. реф. п. Ів. Дужанського, і за ними дуже уважно слідкував Вельм. Пан Гетьманич, після чого висловив учасникам щирю подяку за їх організаційну працю.

Численні учасники свята та пікніка увесь час слідкували майже за кожним рухом Високого Гостя і кождий шукав нагоди в той чи інший спосіб висловити Йому свою прихильність і симпатію.

* * *

19 Вересня відбулося свято «Український день» в користь Української Вищої Школи в Стемфорд. Воно зачалось архиерейською службою Божою, яку відправив Ексцеленція Єпископ Кир Константин Богачевський в

присутности Вельм. Пана Гетьманича. Служба Божа відбулася під відкритим небом при участі коло тисячі учасників.

Після служби Божої уніформовані відділи II. Округу СГД., під командою окружного отамана п. Івана Гудзея, стали добре вишикувані з національними прапорами і віддали честь Ексцеленції Єпископу Кир Константину і Вельм. Пану Гетьманичу Данилу, що пройшли по фронту цих відділів, в супроводі п. Головного Отамана Н. Гуля та членів Централі.

По цій гарній параді відбувся в павільоні спільний обід з Ексцеленцією Кир Константином і Вельможним Паном Гетьманичем Данилом, що поруч засіли коло одного центрального стола. А маса народу обсадила решту — цілий ряд довгих столів.

Підчас обіду після численних промов учасників Вельм. Пан. Гетьманич був запрошений тостмайстром до слова. Появу його коло голосника маса присутнього народу привітала довгими й дуже гучними оплесками. В. П. Гетьманич сказав:

Ваша Ексцеленціє!
 Високопреподобні Отці!
 Шановна Українська Громадо!

Я промовляю до Вас не тільки як представник мого Батька і Гетьманців на європейському континенті, але також jako Українець - придніпрянець з походження, що душею й тілом стремить до того, аби обидві вітки Українського Народу — східня і західня — об'єдналися якнайскорше в спільній боротьбі за виборення своєї власної Самостійної і ні від кого незалежної Української Держави. (Рясні оплески).

Сьогодні українська національна боротьба точиться на всіх українських землях. Бореться наш нарід за кращу свою долю на Великій Україні, під Польщею, під Чехословаччиною, під Румунією, на Далекім Сході, в обох Америках і в цілій еміграції. Скрізь Українці боронять свої національні позиції. Важка і складна ця боротьба. Вимагає вона великого внутрішнього напруження і горіння. Вимагає вона твердої віри і сильних характерів. Боротьба ця матиме успіх тільки тоді, коли буде осяяна вона глибокою любов'ю між всіма Українцями і коли спиратиметься на християнських засадах; коли будуть поруч світських Авторитетів плекатись та шануватись у нас і духовні Авторитети.

Не можна собі уявити, щоб політична боротьба за кращу будучину нашого Народу могла мати успіх, оскільки рівнобіжно не буде вестись боротьба за культурне піднесення нашого суспільства. Питання підготовки кадрів культурно і духовно вишколених провідників має для нашого Визвольного Діла величезне значіння.

Тому мусимо використати кожную

можливість для того, щоб спричинитися до вишколу таких наших будучих провідників. Америка й Канада є сьогодні єдиними країнами, де українські культурні інституції можуть свobodно розвиватись. Тому моральним і національним обов'язком всіх Українців є підтримати всіма силами Його Ексцеленцію Єпископа Кир Константина в Його тяжкій роботі — удержання нашої славетної культурно - наукової інституції — Вищої Школи в Стемфорд. (Гучні оплески).

Гетьманці ведуть роботу для внутрішнього скріплення цілого українства. Вони всіма силами стремлять до того, щоб Нарід наш не уважав себе за щось нижче від інших народів; натомість, щоб Нарід наш мав глибоку віру що Він і тільки Він є господарем своєї власної долі; цю долю свою сам, по своїй уподобі і мусить кувати! (Бурхливі оплески цілої салі).

— Хай відідуць Іх Ексцеленція до Філадельфії -- кінчить своє слово В. Пан Гетьманич — з глибоким внутрішнім задоволенням і переконанням, що українське громадянство в Шикаго зрозуміло, оцінило і підтримало Іх у Іх високо - патріотичній роботі. Бо не може бути остаточної політичної перемоги без попереднього піднесення української культури і гартування українського духа.

Повна саля народу в павільоні затремтіла. Грім довгих оплесків зірвався з поміж тієї маси, що обернулося у величаву овацію Українському Престолонаслідникові.

На цю промову Преосвященний Владика відповів такими словами:

— Дорогі Браття і Сестри!

На цім нашім святі, тут, між нами маємо велику приємність вітати славного Гостя, Гетьманського Сина — Вельм. Пана Гетьманича Данила, сина Іх Світлости Ясновельможного Пана Гетьмана Всієї України! (Грім оплесків). Витаємо Його, як нащадка Геть-

манського Роду, як живий зв'язок з нашою Минувшиною і як надію на нашу щасливу і велику Будучину. Батько нашого Дорогого Гостя творив Українську Державу, працював зо всіх сил, щоб винести Український Нарід на достойну височінь державного народу.

Працює Він і тепер не зважаючи на надзвичайно тяжкі обставини життя на чужині.

Недавно Німці святкували 700-літній ювілей заснування своєї столиці Берліна. Наш золотоверхий Київ вже кілька соток літ існував як велике і на ті часи світове місто, заким появилося німецьке село на тім місці, де тепер є Берлін. Київ наш це є слава наша — слава цілої України. Він тримає невмирущу славу наших колись так могутніх Князів і Гетьманів — володарів великої старої нашої держави. Як довго наш Нарід любив і шанував своїх Великих Князів і Гетьманів, так довго наш нарід був організований, сильний і мав свою власну державу, з якою мусів рахуватися цілий світ.

Батько нашого славного Гостя, Ясновельможний Пан Гетьман Павло, по-

чав творити Українську Державу. Син Його — наш дорогий Гість Вельможний Пан Гетьманич Данило — продовжує і продовжуватиме це незвичайно тяжке і відповідальне діло. Тому, Браття і Сестри, ми від широкого серця шануємо нашого дорогого Гостя! (Громом довгих оплесків, що обернулися у величаву овацію, вся саля зірвалася на ці слова Владики).

Дальше Преосвящений Владика Кир Константин звернув увагу на вихову в школах українського молодого покоління в душі української історичної національно - державної традиції, пошани до духовних і світських Авторитетів та закликав піддержувати усіма силами українські школи.

Маса народу бурхливою овацією привітала слова свого Князя Церкви.

Сердечне повітання Гетьманського Сина шикаговськими німцями.

В середу, 22-го вересня шикаговські Німці, зорганізовані в своїм національним товаристві «Дойтче Фолксбунд», запросили Вельможного Пана Гетьманича Данила до себе на гостину, до власної гарної домівки на Вестерн вул.

Коли по 8-ій годині вечером прибув Пан Гетьманич до їх домівки, Його зустріли уніформовані Німці і парадно проводили до своєї салі та посадили з великою пошаною на почесному місці. Саля вже була заповнена. Туди прийшло около 500 осіб мужчин та жінок. Всі сиділи за довгими столами і при пиві провадили товариську розмову.

Голова зібраних п. П. Гиссипл представив зібраним Гостя. Всі привітали Пана Гетьманича бурхливими оплесками.

Після цього один з членів їх організації виголосив доклад на тему нападів у пресі на німецькі організації в Америці, в якім висміяв ріжні інсинуації з боку ворожих сил на адресу німецьких національних організацій.

Після цього доклада голова зборів запросив до слова В. Пана Гетьманича Данила. Пан Гетьманич в німецькій мові говорив поверх 20 мінут. У своїй промові В. Пан Гетьманич насамперед щиро подякував за запрошення на цю

гостину. Далі переказав, з якою увагою, перебуваючи довші літа в Німеччині, Він стежив за переможною боротьбою Німеччини за краще своє життя, що провадилося і внутрі країни і на зовні. Потім довше зупинився на історії боротьби Українського Народу за свою державну незалежність на всіх Українських Землях. Підкреслив, що причини ріжних неуспіхів Українського Народу в р.р. 1917-18 походять від того, що в ті часи, під впливом кличів великої російської революції, активна частина українства більше захоплювалася інтернаціональними (марксистськими) ідеями, на шкоду своїх національних ідей та ідеалів. І це було причиною наших тоді невдач та державної катастрофи.

— Але певна частина українців — продовжував В. Пан Гетьманич — вже й тоді завзято боролася проти інтернаціональних ідей. Тепер ця боротьба наша має більше організований характер та захоплює дедалі все ширші верстви Українського Народу. Це приведе нас без жадного сумніву до своєї ні від кого незалежної Української Держави.

Під кінець своєї промови В. Пан Гетьманич Данило сказав, що україн-

ські патріоти багато навчилися з прикладів боротьби національної Німеччини, із тих блискучих прикладів, як власними силами можна відродити та скріпити свій нарід і свою державу. — Україна має бути — національною. І як національна держава — Україна все буде приятелькою національної Німеччини, бо це є в інтересах обидвох народів! — закінчив своє слово В. Пан Гетьманич.

Присутні на салі всі як один, встали з місць і нагородили Гетьманського Сина бурхливими оплесками, що під кінець обернулися у величаву овацію.

Голова зборів дуже сердечно подякував В. Пану Гетьманичу за Його слово. Потім відбулася ще поверх години товариська забава. В. Пан Гетьманич був безнастанно оточений групами Німців, що зо всілякими запитами зверталися до нього, щоб почути думки Гетьманського Сина про різні справи.

Перед відїздом Пана Гетьманича з цієї гостини, старшина їх організації з великою пошаною провела Гостя із салі до авта та сердечно вітала, коли авто вже відїзджало

(«Наш Стяг»)

П р и н я т т я 3 Ж о в т н я

3 Жовтня відбувся в Чикаго величавий бенкет, уряджений Союзом Гетьм. Державників В. П. Гетьманичу Данилові. Він випав блискуче, як і всі інші урядження, але виділяється з них змістовністю виголошених промов. Говорили Др. М. Сіминович, Впр. о. Н. Сіминович, Гол. Отаман С.Г.Д. Н. Гуль, адвок. Б. Пелехович, Др. М. Тарнавський, представник німецької Нац. Орг. Больдерман, представниця жіноцтва пані А. Матичак, Впр. О. Олексів і представник від Білорусинів п. Ів. Змагар.

Від Ч.С.В.В. говорили Впр. о. Ігумен А. Сенишин і Впр. о. Ігумен Е. Теодорович.

О. Сенишин пригадав спомини старших ОО. Василян, що вони зазнали на Великій Україні за гетьманування Я. В. Пана Гетьмана Павла Скоропадського.

— Тоді, — підкреслив о. Ігумен А. Сенишин — **Я. В. Пан Гетьман Павло** дуже доброзичливо поставився до наших ОО. Василян і дуже показав своє благородне серце до нашого Чина. Просимо Пана Гетьманича переказати Батькові — Гетьману щиро подяку від нашого Чина та вислови запевнення, що приязнь Чина нашого до Роду Скоропадських і дальше продовжувати

меться під одною Булавою Я. В. Пана Гетьмана Павла і Його Наслідника — Гетьманича Данила!» (Вся сая зірвалася гучними оплесками).

Впр. о. Ігумен Е. Теодорович ЧСВВ щиро витаючи Гетьманського Сина м. ін. сказав такі слова до зібраних:

«У нинішнє свято кров тепліше грає в наших жилах, а на лицьх наших — веселість. А це тому, що наші уста можуть промовляти до Сина Голови і Представника нашого Народу — Вельможного Пана Гетьманича.

Дай Боже, щоб це торжество жило в наших душах вічно. Щоб наш Пан Гетьманич був вічно з нами. Бо коли зрубаємо Голову — і нас не буде. На повитання Ясновельможного Пана Гетьманича скажу:

Хай ця любов наша до нашого Гостя і між собою живе, доки ми всі не будемо спільно гостити в золотоверхій столиці Вільної України — Київі!» Вся сая дружніми оплесками відгукнулася на ці теплі слова Впр. о. Ігумена Е. Теодоровича.

Після всіх привітальних промов до слова був запрошений Вельм. Пан Гетьманич. Він звернувся до присутніх з такими словами:

**«Високопреподобні і Всечесні Отці!
Високоповажний Пане Голово!
Шановна Старшино!
Вельмишановна Українська Громадо!**

Я глибоко зворушений тим щиро-сердечним прийняттям, яким Ви удостоїли мою особу. Сердечно дякую за чу-

довий подарунок, який залишиться мені дорогою пам'яткою на ціле життя. Приймаю це все не тільки як ознаку

особистої Вашої до мене симпатії, але також і як ознаку симпатії і прихильності до Батька мого і до всіх тих, численних патріотів українських в Європі, що працюють з нами плече об плече для одної великої Мети.

Радий сьогодні бути в оточенні майже виключно представників західньої вітки нашого народу, бо вірую і знаю, що тільки в найтіснішій співпраці між обома вітками нашої великої Нації вдасться нам здобути те, що являється для всіх нас найдорожчим:

**САМОСТІЙНУ І НЕЗАЛЕЖНУ
УКРАЇНСЬКУ ДЕРЖАВУ!** (Овації цілої салі).

Величезні завдання перед нами. Сьогодні ми стоїмо шойно в початку нашої роботи, але вже нині ми можемо говорити, що Рух Гетьманський має серед цілого українства реальну вагу. Я глибоко вірю, що перед Рухом нашим — велике майбутнє. З усіх політичних течій серед українства рух цей, і єдино він, несе в собі всі прикмети для того, щоб об'єднати всі здорові сили українські, щоб стати визвольним все-національним Рухом. Рух наш — живий зв'язок нашої сучасності з нашою прадавньою минувиною, але рівночасно він є шляхом до нашої світлої будучини. Він і єдино він може об'єднати консервативне крило нашого суспільства з крилом поступовим в одній спільній творчій роботі.

Так! Робота мусить бути для всіх патріотів українських і особливо для гетьманців єдиним критерієм при оцінці і доборі людей. Тільки в конкретній роботі можна пізнавати людину, тільки в роботі гартуються характери і виробляються нові провідники.

Із-за браку добрих провідників в усіх ділянках національного життя страждає ціле українство. Також і може головним чином — в ділянці політичній. Питання вироблення добрих політичних провідників, провідників свідомих своїх завдань і обов'язків, чесних, дисциплінованих і активних, являється може найголовнішим завданням, яке стоїть перед цілим українством. Це завдання стоїть також і перед Гетьманським Рухом.

В нашій Русі люди організуються не демократичним шляхом виборів, а стануть плече об плече в одну непере-

по принципу добору, селекції згори, по принципу контролі не знизу, а зверху. (Гучні оплески). Научені гірким досвідом нашої історії, ми знаємо, що тільки таким способом можна створити міцну організацію - кістяк, довкола котрого зможуть об'єднуватись здорові і досі розпорошені сили українські.

Але цей спосіб організації накладає на кожного чільного гетьманця, який працює на експонованому посту, особливо велику відповідальність. Яким є безпосередний провід, таким здебільша є і рядове членство.

Тому відповідальний провід Гетьманського Руху бореться і буде і надалі рішуче боротись, проти всіх організаційних недомогань, коли виявляється, що окремі відповідальні місцеві начальники свідомо, або несвідомо не дотримуються основних наших організаційних принципів і тим самим сіють зневіру серед свого членства і розхилюють організаційну дисципліну.

Визвольне Діло наше є надзвичайно тяжке. Боротьба наша сувора і вимагає великих жертв від кожного з нас. Вимагає вона тому людей твердих і енергійних, чесних і дисциплінованих, людей віруючих в Бога і у власні сили.

Гетьманці являються сьогодні частиною цілого українства. Ми ще не охопили всі здорові сили нашого народу, хоч вплив роботи гетьманців державників стає щораз більш помітним і сягає далеко поза межі існуючих гетьманських організацій.

Гетьманці дивляться широко на свої завдання супроти Батьківщини. Вони знають, що є багато ширих і чесних українських патріотів також поза межами гетьманських організацій. Тому вони не відкидали і не відкидатимуть співпрацю в конкретних випадках з усіма національними силами незалежно від їх політичного напрямку, коли це буде корисно для спільного визвольного Діла. Бо ж ми хочемо не розпорошення, а об'єднання всіх національних сил!

Я глибоко вірю в здорові сили нашого народу, а тому вірю в успіх нашої роботи.

Вірю і знаю, що ми побачимо ті часи, коли всі українські патріоти з довірям подадуть оден одному руку і

можну лаву, щоб спільними силами промошувати шлях до державної столиці нашої Київ!»

Хай дасть нам Господь Бог сил і витривалости, аби довести Діло наше до остаточної перемоги!

СЛАВА УКРАЇНІ!» — цим окликом

закінчив свою патріотичну промову Вельможний Пан Гетьманич Данило.

В один мент всі присутні на салі гості, як один, встали з місць, підхопили оклик Гетьманського Сина і могутнє **«Слава Україні!»** загреміло та понеслося голосною луною через вікна і двері далеко на вулицю.

В Д Е Т Р О Й Т І

З Чикаго Вельм. Пан Гетьманич відлетів новопосвяченим літаком «Київ» до Детройту. В Детройті на аеродромі Його привітала 9. 10. 1937. численна делегація чільних представників місцевої української колонії.

Для прийняття був зложений комітет з представників ріжних організацій, який уложив і перевів в життя програм свят.

У вечері 9. 10. 37. відбувся величавий бенкет в честь світлого Гостя, в якому прийняли участь також чужинці. між ними полковник американської армії **Ван Антверп** в характері представника майора міста Детройт і представника майора міста Дірборн п. **Джан Фиш**.

Полк. Ван Антверп щиро привитав В. Пана Гетьманича, яко представник м. Детройт, а потім говорив про український нарід в Детройті, що його мав нагоду близько пізнати, похваляв Українців за те, що шанують свої національні традиції; казав, що Українці дуже добрий елемент в американськім житті та що Українці є добрі американські горожани, які дають і свої духовні цінності до американської культурної скарбниці. (Рясні оплески).

Дальше виголосив коротке привітальне слово в англійській мові представник майора міста Дірборн, Міш. п. Джан Фіш, бажаючи Гостеві й усім Українцям, щоб якнайскорше здійснилися стремління Українського Народу на їх Рідній Землі. (Гучні оплески).

Вельми патріотичну промову виголосив молодий парох укр. гр-катол. парохії з Гемтремку, Впр. о. Др. Тиханський.

Звертаючись до В. Пана Гетьманича, промовець запевняв Його, що американсько - українська молодь виконає з честю свій обовязок перед старою

Батьківщиною — Україною і закінчив своє слово:

— «Віддаю найбільшу честь Синові Ясновельможного Пана Гетьмана Всієї України, що будував Українську Державу і управляв нею. Говорю яко молодий Українець, уроджений в Америці, до молодого Гетьманича. Наша молодь сповнить свій обовязок до Рідного Краю!» (Буря оплесків на салі).

Коли запрошений до слова В. Пан Гетьманич встав, щоб промовити, вся сая урядила Йому бурхливу овацію. Гетьманський Син, звертаючися до присутніх в англійській мові, сказав:

«Перед тим, як говорити до Шановної Громади по українськи, хочу сказати кілька слів по англійськи до наших американських гостей.

«Ваша Ексцеленціє — сказав В. Пан Гетьманич в сторону представника м. Детройт — **я сердечно вдячний Вам за Ваші ласкаві слова, звернені до мене і до всіх тут присутніх. Радісно відчуваю, що тутешні наші американські приятелі так добре ставляться до Українців тут і так щиро співчують нашим національним стремлінням.**

Дальше В. Пан Гетьманич оповідав, що Він приїхав до Америки з таких побудок: насамперед хоче познайомитися з цією великою, вільною країною, ознайомитися з її звичаями, громадськими та державними інституціями, з її штукою і технікою.

«Особливо остання мене, як молодого інженера, дуже цікавить. Хочу я також відвідати тих численних моїх американських приятелів, з якими я познайомився ще в Європі і які мене до себе запросили. Подруге: я приїхав сюди, щоб відвідати наших численних українських патріотів на американській землі, які мене хотіли бачити.

Ми, Українці, сердечно вдячні Злу-

ченим Державам за те, що вони дають змогу нашим людям тут культурно, науково і матеріально розвиватись та підноситись; що дають змогу Українцям, які шанують і поважають тутешні закони, мати свої власні національно-культурні, громадські, наукові, релігійні, спортові і господарські інституції. Я не знаю країни поза американським континентом — продовжував В. Пан Гетьманич — де Українці мали б стільки можливостей для вільного розвитку, як в цій гостинній країні. За все це ми, Українці, сердечно дякуємо Злученим Державам Півн. Америки.

Усіх нас, Українців — продовжував даліше по українськи В. Пан Гетьманич Данило — без різниці політичних напрямків нашого Народу, одушевляє одна думка, одна Ідея, що є нашою національно-політичною вірою: ми хочемо бути державно незалежними, хочемо таксамо, як і вільний американський нарід, кувати власними руками власну долю. Таксамо, як і американський нарід, маємо ми на це повне право.

Продовжуючи своє слово, В. Пан Гетьманич Данило додав, що передумовою для виборення незалежного державного життя є насамперед наше духове і культурне піднесення. До об'єднання всіх Українців в цій площині всі ми тепер з особливою енергією працюємо».

Закінчив свою патріотичну промову В. Пан Гетьманич Данило акими словами:

— «Я вірю, що наближаються часи, коли всі Українці подадуть собі руку і зуміють вибороти собі місце на світі, на яке ми, яко Нація давньої культури, маємо повне право.

Я вірю і знаю, що наші американські Українці, горожани цієї вільної землі, будуть живим містком між великим Українським Народом і великою Американською Нацією і будуть поглиблювати приязнь і дружбу між майбутньою Українською Державою і Злученими Державами Півн. Америки.

Хай живе вільна Україна! Хай живуть Злучені Держави Північної Америки!» — закінчив своє слово Син Гетьмана Всієї України.

Всі гості в залі в один мент встали з місць і оваційно привитали Гетьман-

ського Сина та дружньо окликнули «Україні Слава!»

Гимном «Ще не вмерла Україна» це прийняття Гетьманського Сина урочисто закінчилося, після чого прийшла концертна програма під управою п. професора Тараса Губіцького.

10 жовтня відбувся концерт, на якому було поперх 1200 присутних. Виступало багато промовців від різних організацій, після чого В. П. Гетьманич був запрошений до слова.

Коли В. Пан Гетьманич появився на сцені, всі в залі в один мент встали з місць і зробили йому таку бурхливу овацію, що ціла зала тряслася.

Гетьманський Син, промовляючи до тої маси українських людей добірною рідною мовою, заявив, що він дуже зворушений таким виявом ширих симпатій до його особи і додав: — «Тим самим Ви шануєте всіх тих українських працівників в Європі — на Великій Україні, під Польщею, в Румунії та Чехословаччині і на Далекому Сході, що віддають усі свої сили на роботу відбудови незалежного українського державного життя на Рідних Землях».

Даліше В. Пан Гетьманич щиро подякував усім промовцям, хоріві і солістам та всім, що працювали для улагодження цього концерту, і продовжував своє слово:

«Я знаю, що тут зібралися українські люди різних політичних напрямків. І тому мені особливо приємно до Вас говорити. Бо я бачу і відчуваю, що в площині української культури маємо всі ми спільну мову. Але хай спільна національна культура наша стане також доброю базою для об'єднання всіх українських політичних сил...» (Гучні оплески).

— «Я — казав даліше В. Пан Гетьманич Данило — був свідком існування Української Держави 1918 р. Бачив ту свою державу, визнану чужинцями. Бачив своє військо, свою адміністративну владу, розбудову своєї національної культури на рідній Землі. Бачив, як та Держава наша завалилася. І завалена була українськими руками».

Розглядаючи причини упадку Української Держави, Гетьманський Син підкреслив, що не було переведено

методичної роботи як для відбудови власної держави, так і для її закріплення. І пригадав як Поляки поверх 125 літ працювали, щоб свою власну державу відновити. І досягли цього завдяки тій упертій і послідовній своїй роботі.

— «Але — казав даліше В. Пан Гетьманіч: — «процес наростання тепер серед українського загалу державно-творчих сил відбувається інтензивно. І ми йдемо вперед. «Іти ріжними шляхами, але бити разом» — це можна робити з користю для Української Справи навіть при деяких ідеологічних ріжницях.

«Майте на увазі, що скоро перед українським загалом стануть завдання чисто патріотично-політичного характеру. І ми всі мусимо бути готові до виконання тих завдань. Гетьманці є нині лише частиною українського визвольного Руху. Але Гетьманці стремлять до об'єднання всіх сил Українського Народу, для здобуття одної для всіх Українців незалежної Великої Української Держави!». (На салі зірвалася буря оплесків).

Говорячи про світові події, В. Пан Гетьманіч Данило, попереджав, що ми, Українці, вже нині стоїмо на порозі таких світових подій, коли українська проблема може нагло стати на порядку дня. «Але успіх залежатиме від нас — від нашої підготовки до тих подій» — підкреслив В. Пан Гетьманіч.

Говорячи про ролю української молоді на Американській Землі, Високий Гість пригадав, яку важну ролю віді-

грала польська і ірландська молодь в Америці в справі здобуття волі для свого рідного краю і закликав українську молодь брати це на взірець.

Закінчив свою промову В. Пан Гетьманіч Данило словами:

«Вже близький час, коли всі українські патріоти одною фалангою рушать для здобуття Києва і своєї великої, ні від кого незалежної Української Держави! Слава Україні».

Всі як один зірвалися на салі зі своїх місць і громове «Слава!» та «Слава Пану Гетьманічу!» трикратно залунало в цій американській культурній установі. А потім хор почав «Ще не вмерла Україна», що з ентузіазмом підхопило поверх 1200 українських людей і в тім національним гимні злилися всі українські душі та серця, натхнені високопатріотичним словом Гетьманського Сина.

Візита у Г. Форда

Підчас свого побуту в Детройті Вельм. Пан Гетьманіч оглянув де кілька фабрик всевітнього значіння між ними і відому в цілому світі фабрику автомобілів Форда.

Дня 22. 10.. о год. 3 попол. Вельм. П. Гетьманіч був гостем у самого Генриха Форда, короля автомобільної промисловости, в Грінфілд - Вілледж. Дірборн, де в розмові, що тревала 45 хвилин Він обмінювався думками з цим видатним представником індустрії по пілому ряду економічних і політичних питань нашої сучасности.

В КЛІВЛЕНДІ ОГАЙО

На прийнятю урядженому в Його честь в Клівленді, осідку 3-го округу С.Г.Д., Вельм. П. Гетьманіч виступив два рази — перший раз у відповідь на промову Бурмістра Гарольда Г. Бортона, який сказав:

— **Ваша Світлосте! Пане тостмайстер! Українські Приятелі! Я вельми радий, що беру участь в цій урочистости, на якій наші американські Українці ви-тають Високодостойного Гостя. (Гучні оплески). Будучи майором цього міста, я мав змогу, як ніхто інший, приглядатись до Українців, що знай-**

шли на цій вільній американській землі нову Батьківщину. І я дуже радий ствердити, що завдяки своїй витревалости, працездатности й патріотизмові американські Українці починають завойовувати тут все нові позиції».

Зупинаючись даліше на українській визвольній боротьбі майор Г.Г. Бортон сказав, що симпатії всіх свободолюбних Американців на стороні Українців в цій тяжкій їх боротьбі, яка мусить раніше чи пізніше закінчитись національною перемогою.

Після промови п. майора м. Клівлен-

ду, В. Пан Гетьманич встав і подякував йому в англійській мові за так прихильне відношення до Українців:

— «Нація Українська роздерта сьогодні на чотири часті» — сказав Пан Гетьманич Данило — **Національна боротьба нашого Народу ведеться в різних формах, в залежності від місцевих умов всюди, де живуть Українці. Але найголовнішим нашим ворогом, який стоїть на перешкоді до здійснення наших національних ідеалів є большевики. Крім того, що вони захопили найбільшу частину нашої Землі, вони стараються внутрішньо розкласти наші ряди, таксамо як вони розкладають ряди в інших народів. Тому ми повинні скрізь безкомпромісово поборювати большевизм. І я певний, що здоровий націоналізм є сильніший від ідеї все-світньої революції, і тому я не боюся за наше, українське майбутне. . .**

Злученим Державам Америки, ми, Українці, завжди будемо вдячні за гостинність і за дозвіл для нашого народу свobodно розвиватись тут, як матеріально так і духово. І я вірю, що наші американські Українці завжди служитимуть живим зв'язком між цією країною і державно відродженим Українським Народом в Європі — сказав Пан Гетьманич, нагородений гучними оплесками всіх гостей.

По закінченню всіх промов виступив Вельм. Пан Гетьманич удруге. Буря оплесків зірвалася на салі, коли повстав з місця В. Пан Гетьманич Данило, щоб виголосити своє слово. Насамперед Гетьманський Син -подякував усім попереднім промовцям в англійській мові. Потім, звертаючись до представника місцевих американських Німців, п. Бениша, в німецькій мові сказав так:

з «Ваша буваша країна перемогла у себе большевизм. Боротьбу проти цієї хвороби, що загрожує цілому культурному світові, молода Німеччина веде далі. Симпатії наші — національно думаючих Українців — будуть і далі супроводити Вашу бувшу Батьківщину в цій жорсткій боротьбі і ми бажаємо їй дальших успіхів».

Дальше Пан Гетьманич промовив до всіх гостей в українській мові:

«Мені вже кілька разів доводилося на американській землі говорити перед різними українськими товариствами. Я радий, що мені і тут приходиться виступати перед українськими людьми різних і політичних і релігійних переконань, як рівнож перед людьми, що належать до різних суспільних класів. І таксамо як в Вас я бачу українських патріотів, що зібралися тут щиро - сердечно вислухати і привітати мене, що репрезентує на цій американській землі Батька свого і Гетьманський Рух, — так само прошу і Вас прийняти мої слова як слова щирі і отверті.

Я звертаюся до Вас як молодий Українець з Європи, якому болить душа за теперішню тяжку долю України. Я був наочним свідком існування Української Держави в р. 1918, як також був свідком і упадку тієї держави нашої, заваленої власними, українськими руками. Але я є свідком і учасником сьогоднішньої нової роботи для внутрішнього скріплення цілого українства, нової боротьби за визволення України. Я сміливо можу сказати, що національна сила наша зростає, зміцнюється!...»

Дальше В. Пан Гетьманич довше зупинився на справі взаємовідносин між Галичиною і Великою Україною.

«В Європі серед політично - активних українців поволі затираються різниці між галичанами і наддніпрянцями. Поволі витворюється один тип активного Українця - Державника. Зокрема гетьманці в Європі всіма силами стремлять до того, аби якнайбільше спричинитись до порозуміння й співпраці між західною і східною вітками нашого народу. Наддніпрянці високо цінують національну свідомість у галичан, що випромінюється далеко по за межі Галичини, на інші українські території. Цінують також їх уміння братись за практичну роботу і переводити в життя поставлені завдання. Здібність галицьких Українців до методичної роботи, сполучена з розгоном наддніпрянських Українців — в процесі співпраці дасть добрі наслідки.

Переходячи до питання українського робітництва, Високий Гість м. ін. сказав:

«Єдиним критерієм при оцінці людей мусить бути робота, робота для

спільного Діла і спільного Добра. Це таксамо торкається окремих осіб як і цілих людських об'єднань. Хто вміє ліпше працювати, того й вага і права в суспільстві будуть більші.

Для гетьманців всі кляси українського народу рівнорядні, як складові частини цілого, без котрих це ціле не може існувати.

Сьогодні ми стоїмо скрізь перед фактом зросту значіння робітництва. Зорганізоване робітництво, таксамо як і сильний хліборобський клас, для майбутнього відродження Української Держави є необхідні. Я глибоко вірю, що національно думаюче робітництво наше, що вже й сьогодні несе великий тягар у нашій визвольній боротьбі, займе також і в нашій майбутній Державі почесне місце, на яке воно заслуговує».

Дальше Гетьманіч Данило сказав, що Його запросив до себе на гостину Союз Гетьманців Державників Америки та Канади і вітаючи п. Окружного Отамана III. Округа Івана Денегу та всіх гетьманців цього округу, В. Пан Гетьманіч додав:

— «Але я також приїхав, щоб познайомитись взагалі із якнайширшими колами нашого українського суспільства за океаном. На наші національні завдання ми дивимось широко: не тільки одна політична група, але всі здорові сили нашого Народу мусять спричинитись до відбудови Самостійної і Незалежної Української Держави. (Гучні оплески на цілій салі). А тому ми стараємось притягати до нашої роботи всіх тих національно - думаючих Українців (хочаб вони сьогодні були ще не-гетьманцями), які уміють конструктивно думати і відповідно цьому чинити.

Зокрема ми, Українці в Європі, покладаємо великі надії на нашу еміграцію за океаном. Ця еміграція тут як в ніякій іншій країні може вільно розвиватись, набуваючи духові, розумові і матеріальні цінності. Це все покладає на неї великі обов'язки супроти братів українських в Європі, що на передових позиціях несуть прапор Української Державної Ідеї».

Говорячі далі про ідеологічну сторону організації українства Син Гетьмана сказав:

«Надіятись на національну перемогу без плекання національних авторитетів як духовних так і світських — це обдурювання самих себе. Духовні авторитети дають нам внутрішні моральні підстави для цілої нашої роботи, а світські — спричинюються до створення зовнішніх суспільних рамок.

Тому ми мусимо підносити ідею авторитетів, так занедбану в нашій народі, на належну височінь. Знищити авторитети розкладовою роботою легко, створити їх надзвичайно тяжко.

Нарешті — тільки на основі християнського світогляду можна вести зорганізовану боротьбу з большевизмом — з цим найлютішим нашим ворогом — з атеїзмом і всіма тими чужими, неприродними й шкідливими науками, що нас внутрішньо розбивають і нищать, не дають змоги нашому народові скріпитись, і спроваджують його то в одне, то в друге чуже ярмо».

Аналізуючи зовнішнє політичне положення, В. П. Гетьманіч м. ін. сказав:

— «Зовнішнє положення сьогодні є остільки поважне, що до нього з великою увагою повинні ставитись всі українські патріоти. Богато ознак вказують на те, що світ знов іде до далекосяглих міжнародніх напружень та заколотів. У тих майбутніх подіях ми мусимо активно виступити з такою своєю національно - державницькою організацією, щоб з нами рахувались чужинці, як з поважаною політичною силою. А для цього потрібне якнайскорше внутрішнє скріплення цілого українства. Я вірю, що до такого скріплення йде. Особисто я перебуваю в зв'язку з цілим рядом людей, що сьогодні ще належать до різних політичних угруповань. Перебуваю в зв'язку з цілим рядом ідейних прихильників У. Н. Р., особливо військовиків, як рівнож з численними ідейними молодими націоналістами, з якими легко знаходжу спільну мову і яких поважаю за жертви, що вони їх понесли, у вірі, що тим самим допомагають визвольному Ділові.

Процес нашого внутрішнього скріплення і взаємного порозуміння є природний, і тому його ніщо не зупинить. І я вірю, що перед обличчям грядучих подій Українці знайдуть шлях один до

одного і зуміють своєчасно створити одну українську свідому національну силу, яка виведе увесь Нарід наш на шлях державного відродження! Слава

Україні!» — закінчив своє слово Пан Гетьманич Данило. На силі зірвалася буря оплесків, що обернулися в справжню овацію Синові Гетьмана України.

В ФИЛАДЕЛЬФІ ПА.

В Филадельфії, осідку 1 Окр. С.Г.Д., вітали Вельм. Пана Гетьманича на бенкеті, урядженім в Його честь цілий ряд промовців. Між ними дуже патріотичну промову виголосив Впр. о. Р. Крупа, як рівнож дуже гарне слово сказав Др. Л. Цегельський.

Запрошений до слова, Вельм. Пан Гетьманич звернувся до присутних з такими словами:

**Високопреподобні
і Всечесні Отці Духовні!
Достойний Отче Гос
т майстер!**

**Шановна Українська
Громадо!**

Я зворушений тим прийняттям, що Ви його тут для мене урядили. Дякую за щиросердечні слова попередніх промовців, звернені до мене. Дякую, що Ви всі зібралися так численно, щоб мене привітати. Бачу, що прийшли сюди не тільки зорганізовані гетьманці, але також представники інших політичних течій. Я радію цьому, бо це вказує на те, що сьогодні вже є можливість для всіх українських патріотів, незалежно від їх політичних поглядів, сходитись разом, щоб спокійно обміркувати шляхи боротьби за краще майбутне дорогої нашої України.

Складаю також сердечну подяку хорова і його п. диригенту за так мистецьки виконані співи. Сердечно дякую всім пп. упорядчикам, що так старанно влаштували це прийняття, як рівнож дякую за чудовий подарунок, що залишиться для мене дорогою пам'яткою про сьогоднішній день».

Дальше В. Пан Гетьманич сказав, що Він прибув на Американську Землю по наказу свого Батька, щоб ознайомитись з роботою Союзу Гетьманців Державників, як рівнож із життям і працею цілої української еміграції.

Переходячі до міжнародних питань, В. П. Гетьманич широко накреслив сьогоднішнє положення в Європі, зокрема в Середній і Східній Європі.

Звернувши увагу на глибокі внутрішні процеси, що відбуваються сьогодні на Радянщині, які в недалекій будуччині відібуться на нашій національній роботі. В. П. Гетьманич підкреслив зокрема значіння здорового націоналізму в боротьбі з нашим найбільшим національним ворогом — московським більшевизмом.

«Завданням тих, що хочуть активно боротись за державне визволення нашої Батьківщини, є цілком реально і без зайвих сантиментів підходити до розгляду нашої української дійсности. Багато в ній є сьогодні ще темних плям, але одно ясне: державницький підхід до всього того, що стосується нашої визвольної боротьби, все більше охоплює широкі українські маси.

Сьогодні для численних українських патріотів стає щораз більш ясним: не досить щоб лише існувала українська етнографічна маса, наладована великою, але не скоординованою енергією, не досить українських народніх пісень, національних строїв, плекання стародавніх звичаїв; навіть не досить розбудови українського промислу в рамках чужої держави. Тільки тоді, коли всі українські внутрішні сили об'єднуються одною державною Ідеєю, Ідеєю освяченою історією й традицією нашою та окропленою українською кровю, — тільки тоді вдасться опанувати віковичний духовий і політичний хаос український і дати визвольній боротьбі нашій ясні організаційні рами. І тільки тоді ми можемо надіятись на національну перемогу.

Сьогодні цей процес усвідомлення загальних напрямних нашого визвольного руху, як рівнож реальних завдань, що стоять перед цілим українством, посувається вперед. Цей процес є природний і свідчить, що ми маємо ще досить здорових сил в нашому Народі»...

Оповідючи про те, як Він особисто почав впрягатись до української на-

ціональної роботи, В. Пан Гетьманіч Данило сказав:

«Українська національна гетьманська традиція завжди плакала в нашій Родині. Події 1918 року, яких я був начним свідком у Києві, — піднесення і занепад Української Держави — зроби́ли на мене, тоді ще малого хлопця, велике вражіння. Пізніше, вже на еміґрації, в часах нашої національної руйни, коли чужі держави та народи навіть перестали згадувати за Україну, я був свідком, як група українських патріотів почала тяжкою і невдячною ідеологічною працею підносити знов Ідею відновлення молодої Гетьманської України.

Я маю на увазі роботу, що її перевів після 1920 року Український Союз Хліборобів Державників, під духовним проводом пок. В. Липинського. Я був тоді свідком, як мій Батько, в тих незвичайно тяжких і складних обставинах, загального українського політичного і духовного хаосу, згодився знов прийняти на себе права і обовязки, звязані з очолюванням і проводом цього молодого Гетьманського Руху. А далі я був свідком, як цей Рух з ідеологічної групи став тим, чим він сьогодні є — всенаціональним українським державним рухом.

Коли мені сповнилося двадцять один рік, до мене звернулися найблищі співробітники Батька із запитом: чи можуть вони і всі Гетьманці бути певними, що я згоджуся після мого Батька перебрати на себе його права і обовязки, звязані з Гетьманським Рухом?

Це питання було для мене надзвичайно важливим і я попросив ще один рік часу, щоб обміркувати собі цілу справу і потім дати відповідь.

По році я цю відповідь дав. Вона була позитивна. (Гучні оплески цілої салі). Дав я таку відповідь тому, бо тільки в Гетьманській Ідеї бачив і бачу єдиний і певний шлях для нашого державного відродження; тому, що в той час я вже був звязаний численними внутрішніми нитками з нашою роботою, з людьми, що ту визвольну бо-

ротьбу вели і сьогодні ведуть. І нарешті тому я згодився, що того вимагала наша родинна традиція.

Але це тодішнє моє рішення запало в першу чергу дякуючи впливові мого Батька, який більше, ніж хтось інший, научив мене любити Україну і боротьбу за її визволення.

Від того часу я увесь звязався з нашим Ділом та вже поверх п'ять літ активно працюю в нашій Центрі, залишивши свою інженірську працю і віддавши всі свої сили виключно нашій національній роботі». (Гучні оплески на салі).

Торкаючись далі знова міжнароднього становища в Європі, В. П Гетьманіч сказав:

«За останній час слово «Україна» знова починає все частіше появлятися в чужинецькій пресі. Українською справою світ починає знова цікавитись. До цього спричинюється: загальна складна політична ситуація в Європі, зріст міжнародніх сил, що можуть привести до нового світового вибуху і нарешті — внутрішній зріст цілого українства, яке потенціального політичного чинника в будучности.

Але не забуваймо тут головного. Незалежно від того, яка буде зовнішня політична ситуація, ми, Українці тільки тоді будемо певні нашого українського завтра; коли твердо стоятимемо на власних українських ногах. Тому цілу нашу енергію мусимо сьогодні скермувати на наше внутрішнє скріплення, на нашу внутрішню підготовку й організацію!

І я вірю в здорові сили нашого Народу. Вірю, що він вилонить із себе чесних, свідомих, активних і дисциплінованих провідників, що натхненні однією Національно - Державною Ідеєю зрушать наш український загал на здобуття і закріплення Самостійної Української Держави! Нашій Україні — слава!» — закінчив свою промову Син Гетьмана Всієї України, що його слухала повна саля людей з незвичайною увагою. Всі присутні встали з місць і урядили бурхливу овацію Гетьманському Синові.

В НЮ ЙОРКУ

Приняття Вельм. П. Гетьманича в Нью Йорку, осідку 5 округу С.Г.Д., відбулося 31. 10. 37 р. Після цілого ряду дуже чулих і захоплюючих привітальних промов постмайстер запросив до слова Вельм. Пана Гетьманича.

На початку своєї промови В. Пан Гетьманич подякував всім за привітання і побажання, зложені для Нього, Його Батька — Я. В. Пана Гетьмана — та цілої Гетьманської Родини. Також подякував всім присутнім гетьманцям і негетьманцям, що так численно зібралися на прийняття Його.

Далі В. Пан Гетьманич говорив про міжнародне положення і підкреслив, що міжнародні відносини можуть загостритися несподівано так сильно, що може дійти до великого міжнароднього конфлікту. І тому тепер особливо диктують обставини, щоб усі українські творчі й конструктивні сили об'єдналися довкола одного Національного Центру — авторитетного як на внутрішньому, так і на зовнішньому фронтах.

Торкаючись внутрішнього стану українства, В. Пан Гетьманич Данило м. ін. сказав:

«Від нашої молоді залежатиме будучність нашого Народу. Тому будьмо обережні і ошадні у витрачванні наших національних сил! Не штовхаймо нашу молодь на необачні кроки, невинправдані ні внутрішніми ані зовнішніми обставинами. Натомість треба працювати, щоб скріпити внутрішні сили нашого молодого покоління, піднести його ідейно, морально, фізично й культурно на найбільшу височінь. Треба насамперед допомогти нашій молоді здобути найбільше знання потрібного для будови Держави. Не вимагаймо передчасно найвищої жертви від нашої молоді! Бо я вірю, що цю жертву кожний український патріот принесе тоді і там, коли цього дійсно вимагатимуть обставини...»

Але вже тепер наша молодь має бути охоронена від тих помилок, що їх робило багато Українців у р. 1917-ім і пізніше, як бралися кувати долю України.

Не з мягкотілим ліберальним романтизмом треба підходити до великої на-

шої Національної Державної Справи. Захоплюючись величчю тяжкого завдання здобуття і відбудови Української Держави, треба пам'ятати, що те наше державне відродження, в усіх ділянках нашого українського життя, треба творити на основі ґрунтового знання нашої минувшини та реального підходу до нашої суворой дійсности. **Не треба боятися, глянути на українське життя одвертими очима. Треба брати його таким, як воно є. А з того, що маємо, осяяні великою Ідеєю — формуймо і організуймо нашу національну силу. Тоді ми будемо справжніми будівничими, справжніми державниками!**

Вже сьогодні ми бачимо чимало конструктивних зродків серед українства як в Європі так і за Океаном. Вже багато Українців хоче по-державницькі думати й чинити. І молодь наша шукає нових точок та основ для об'єднання і скоординування цілої національної роботи. Процес цей природний і здоровий і наше завдання його всіма силами підтримати.

Переходячи до моральних підстав боротьби за визволення України, В. Пан Гетьманич м. інш. сказав:

«Не можемо ми, бездержавний нарід, мислити про нашу національну перемогу, коли ціла визвольна робота наша не буде побудована на міцних моральних етичних і релігійних підвалинах, особливо перед обличчям такої розкладової сили як большевизм. Таку основу може дати тільки християнський світогляд. Тільки він може бути вихідною точкою для кожного нашого суспільно - політичного чину. Бо без цієї бази ми швидко розгубимо і ті наші національні скарби, що з такими великими труднощами доводиться збирати їх.»

Хоч релігійне питання на Українських Землях і є досить складне — казав далі В. Пан Гетьманич — бо обидві, вітки українського народу (західня й східня) мають відмінні християнські віроісповідання, але я вірю, що при добрій волі, у відродженій Українській Державі, це питання удасться полагодити без більших труднощів.

Я дуже радий, що бачу серед цієї

української громади на салі українців і греко - католиків і православних — з Великої України. Засадою Гетьманців Державників є пошановання кожної релігії і невтручання світської влади в релігійні справи. Хай же всі Українці (греко - католики і православні) зйдуться і поєднаються в одній спільній роботі для добра одної нашої Батьківщини — України.

Під кінець своєї промови В. П. Гетьманич сказав: — «Не словесними формулами, а роботою — боротьбою в об'єднаних рядах українських патріотів — державників, відбудуємо ми незалежне життя на Українських Землях. Такого загального об'єднання серед українства, нажал, ще нема. Але до того йде. Гетьманці зі своєї сторони прикладають усіх сил, щоб якнайскор-

ше збільшилися і скріпилися українські національні сили. Я відчуваю, що за останніх п'ять літ народилися серед українства здорові національні сили. І я вірю, що наслідком спільної праці і боротьби всіх нас повстане велика самостійна і ні від кого незалежна Українська Держава!» (Бурхливі оплески, що переходять у величаву овацію Гетьманському Синові).

Гимном «Ще не вмерла Україна», що його із захопленням відспівали всі гості, це прийняття Пана Гетьманича закінчилося.

Прийняттям в Нью Йорку закінчився офіційний побут Вельм. Пана Гетьманича в Спол. Держ. Півн. Амер. Після чого Високий Гість виїхав невдовзі до Канади.

Гетьманич Данило в Канаді.

Коли подорож Вельм. Пана Гетьманича по Спол. Держ. Півн. Америки випала блискучо, то в Канаді вона стала тріумфальною. За весь час Його побуту ціла Канада стояла під знаком українського тризуба. Мабуть за весь час відродження Українського Національного Руху не було в Канадійській пресі написано стільки про Україну та української справи, як під час побуту Вельм. Пана Гетьманича. В прийняттю в той чи інший спосіб взяло участь щонайменше 75 відсотків всіх замешкуючих там українців. Бачучи, що цей рух являється загальним, бо захоплює більшість українського населення, до нього прилучилися також канадійська федеральна і провінційальні влади, мабуть, щоб виявити до українських співгромадян свою прихильність, як рівнож і канадійська преса.

Вельм. Пана Гетьманича прийняв у себе два рази носій Найвищої Влади Генерал Губернатор Лорд Твідсмур, при чому на друге побачення він запросив Вельм. Пана Гетьманича з власної ініціативи. Посадники (бурмістри) величезних міст особисто приймали участь в урочистих прийняттях, виступаючи з привітальними промовами. Вітали Його також особисто губернатори провінцій, міністри, депутати, рек-

тори та професори університетів, видатні представники економічного світу і т. д., запрошували до себе на виклади і прийняття могутні політичні клуби і шукали знайомства видатні громадські та промислові діячі. Влада висилала відділи поліції на стації для утримання порядку. Військова влада в де кількох містах висилала почесні варти і давала військові оркестри на свята. В менших містах Заходу де які посадники особисто виходили на стацію, для привітання Вельм. Пана Гетьманича в депутаціях разом з українцями.

На жаль брак місця не дозволяє нам навести описи всіх свят та урочистих прийнять, як рівнож опублікувати промови Вельм. Пана Гетьманича. Тому мусимо обмежитися лише наведенням де яких повідомлень з канадійської української преси — та де яких промов Вельм. Пана Гетьманича. Ці повідомлення дадуть досить ясну картину подій, бо вітали Високого Гостя однаково сердечно, численно і урочисто, як по великих, так і по менших містах, як на промисловому Сході так і на віддаленому фермерському Заході.

Тижневик «Українська Зоря» (Детройт) з цього приводу пише:

В особі Гетьманича Данила всі У-

країнці, що Його бачили, насамперед зобачили молодого, сильного духом українського патріота, який знає, чого треба українському народові і ясно представляє собі, як треба всім нам працювати, щоб найскорше здобути державну незалежність на Рідних Землях. Велика наукова ерудиція Гетьманського Сина, Його глибоке знання цілої Української Справи та Його велими докладне знання міжнародніх відносин на європейським континенті і в цілому світі — являються для нас твердою запорукою, що ми, Українці маємо правдивого Репрезентанта Українського Народу нашої доби, який достойно оборонить інтереси Української Нації перед цілим чужинецьким світом та зуміє повести з повним успіхом Український Народ по шляху національного відродження, слави й могутності.

Гостина Його на американській землі серед нашого народу, який скрізь так сердечно витає Його, має велике історичне й національне значіння.

По недавній державній катастрофі на Рідних Землях та ріжних політичних авантурах всіляких самозванчих «провідників» українських, українські маси почало охоплювати зневіря: — хто ж нас оборонить перед теперішнім фальшивим світом? Кому доручити долю 45-мільонової бездержавної української маси? Хто збудує, а потім і поведе твердою рукою той новий український державний корабель, про який і вдень і вночі мріє кожна українська патріотична душа?

І ось в цей мент перед українськими масами став ВІН — у повнім розцвіті своїх духових і фізичних сил, здоровий, вродливий і перейнятий глибоким патріотичним почуттям до Української Землі та її Народу — **новий державний муж України**. Це відчула кожна українська душа, що зобачила Гетьманського Сина Данила і бодай пару слів почула з уст Його.

Поява Його серед старшої україн-

ської генерації, запліснілої в довгих чеканнях кращої долі Рідного Краю, викликає скрізь відродження підупадавшего духа, окриляє животворними надіями навіть хронічно-песимістичні натури нашого суспільства. А людей, що досі були активними в нашій національно-громадським і політичним життю, жене до нової діяльності, до творчої роботи з іще більшою енергією та завзяттям.

Зустрічі молодого Гетьманського Сина з українською молоддю на Американській Землі, викликають в тієї молоді великий, небувалий в її житті ентузіазм. І цілком зрозуміла причина такого захоплення молоді особою Гетьманського Сина: українська молодь своїм чистим і здоровим молодечим інстинктом вбачає в Нім свого правдивого Вождя — Вождя Молодої України. Щобільше: напевно українська молодь ліпше розуміє молодого Гетьманича Данила, ніж її родичі-батьки — продукт чужинецьких національно-державних і культурних впливів, через цілі століття поневоленого життя їх.

А розуміє українська молодь ліпше Гетьманського Сина тому, що в неї сполучені несвідомо, але гармонійно дві природні стихії і пієтизм до нашої старої героїчної минувшини і стремління змодернізувати сучасне українське життя в таким напрямку, щоб воно дало для Української Нації **нових героїв — героїв нової доби**.

Гетьманський Син Данило це є носій традиційно-історичного родового життя Українського Народу з прадавніх часів, яко підвалини державного життя нашого Народу, а водночас Він є новітний Українець — молодий досвічений і завзятий Будівничий **нового життя України** — будучої **Великодержави**.

Він приніс до Американської України **нову віру** в нашу національну перемогу і **нові надії** на славу будуччину Великої Української Землі.

ВЕЛИКА ПРАЦЯ В. П. ГЕТЬМАНИЧА ДАНИЛА В КАНАДІ.

За два місяці 41 публичний виступ.

Як відомо, Вельможний Пан Гетьманіч Данило вступив на Канадійську Землю дня 11-го листопада м. р., а закінчив свою офіційну поїздку дня 10-го січня ц. р., другою з черги візитою у генерал - губернатора Канади, Лорда Твідсмюра. За весь час поїздки по Канаді В. П. Гетьманіч виступав публично 41 разів, а саме:

У **Виндзорі** два рази: на прийнятті українського гр.-кат. парохією, і на прийнятті місцевою українською православною громадою.

У **Торонті** сім разів: на концерті в Його честь, влаштованім місцевими Кошами Союзу Гетьманців Державників; на прийнятті україн. гр.-кат. парохією в місті; на бенкеті СГД в «Кінг-Едвард» готелі; на прийнятті в честь «свого принса» — «Молоді Брацтва Українців Католиків Канади»; на гостині в «Секції Молоді Торговельної Палати»; на бенкеті в Його честь і на концерті влаштованих україн. гр.-кат. парохією і 1-им кошем СГД в Вест Торонті.

У **Гемілтоні** раз: на прийнятті молоддю Б.У.К.

В **Оттаві** раз: — на прийнятті україн. гр.-кат. громадою і 2 кошем V. округа.

У **Монтреалі** виступав В. П. Гетьманіч сім разів: перед чужинцями; на Листопадовім концерті під своїм патронатом, в салі ОО. Василіян на Фронтенаку; на гостині в «Мавнт Стіве Клюбі»; на бенкеті СГД в салі на Фронтенаку; на гостині в «Університетським Клубі»; на бенкеті Української Молоді Монтреалю; виголосив реферат для студентів і гостей в Агрономічній Колегії в Сен Мартін, 35 миль за містом.

У **Судбурах** чотири рази: на концерті СГД; на бенкеті СГД; на гостині в двох видатних місцевих клубах.

У **Виннипегу** виступав В. П. Гетьманіч публично сім разів: на бенкеті СГД в «Гетьманським Домі»; на концерті в «Плейгавз» театрі; на прийнятті молоддю в салі «Брацтва св. Ів. Милоствого». Повертаючи з Заходу Канади, виступав В. П. Гетьманіч на річних зборах Запомогового Т-ва св. о. Нико-

лая; на концерті, влаштованім в Його честь обєднаними на той час організаціями української молоді в салі «Інституту Просвіти»; на прийнятті українських пластунів і пластунок, в салі парохії св. Покрови на Бойд вул.; на прийнятті в Канадійським «Прес Клубі».

У **Саскатуні** три рази: на концерті СГД і українськ. гр.-кат. парохії; на бенкеті СГД і укр. гр.-кат. парохії; на прийнятті в православнім «Інституті ім. Петра Могили».

В **Едмонтоні** В. П. Гетьманіч Данило виступав три рази: на бенкеті СГД в «Народнім Домі»; на концерті СГД в «Народнім Домі», і на прийнятті «Молодої України» в «Мек Дональд» готелі.

У **Мондері** два рази: на прийнятті ОО. Василіян у монастирі, і на прийнятті місцевою української громади в «Народнім Домі».

У **Дервенті** два рази: на бенкеті СГД в «Гетьманським Домі», і на концерті СГД теж в «Гетьманським Домі».

У **Калгарах** виступав В. П. Гетьманіч два рази: перед членами СГД та членами «Народного Дому» і на офіційнім прийнятті «Народним Домом» в салі «Алгамбра» в «Ітон» компанії.

Крім вичислених виступів, відвідував В. П. Гетьманіч українські «Рідні Школи», як от у Виннипегу, Саскатуні й Едмонтоні та одну цілоденну прилюдну українську школу Сестер у Виннипегу.

На всіх тих виступах В. П. Гетьманіч Данило промовляв — то довше, то коротше — і, звичайно, на інші теми.

Запрошувано також нашого Гетьманіча відвідувати парламенти, університети, шпиталі, міські уряди — в Монтреалі, Саскатуні, Едмонтоні й Калгарах. Скрізь чужинці витали Його як українського престолонаслідника, як сина українського Монарха, як Гетьманіча — не звертаючи уваги на протести большевиків і одного відомого в Канаді українського анархіста. Бо чужинці бачили, кого мають перед собою. Вони не сподівалися, що в українстві є така видатна Особа.

Увесь час поїздки В. П. Гетьманича Данила по Канаді, чужинецька преса не переставала писати про Україну й її Гетьманича; слідила кожний Його крок. Описувала широко Його побут у своїй місцевості, описувала також Його побут в інших місцевостях, поміщуючи звідомлення своїх кореспондентів. Писала аж до подробиць.

Не було в Канаді, в провінціях: Квебеку, Онтеріо, Манітобі, Саскачевані

й Альберті ані одного чужинецького часопису, щоб не розписувався про побут В. П. Гетьманича, дуже часто по кількох разів і з ілюстраціями, і не розписувався при тій нагоді про Україну.

Воїстину, ціла Канада через ті два місяці була під знаком України. Такої пропаганди Української Справи не зроблено за увесь час всіма українцями разом взятими.

Торонто, Канада («Укр. Роб.»).

ВІЗИТА У ГЕНЕРАЛ - ГУБЕРНАТОРА КАНАДИ

«Укр. Робітник» (Торонто) подає:

Переїзджаючи через Оттаву в дорозі до Судбур, В. П. Гетьманич зложив візиту генерал-губернаторові Канади, лордові Твідсмюру, дня 3 грудня в пів до першої год. по полудні. У півгодинній розмові з генерал - губернатором В. П. Гетьманич розповів лордові Твідсмюру про Україну, її історію й її змагання до незалежності й соборності. Багато з того було вже лордові Твідсмюру відомим з інтерв'ю з В. П. Гетьманичем, що його помістили

були численні англійські і французькі часописи.

Зі своєї сторони генерал - губернатор розповів Його Світлості про свій побут між Українцями, хвалив Українців і підкреслив ще раз свої слова, сказані ним до Українців м. р., що, **щоб бути добрим канадійцем, треба наперед бути добрим українцем.**

Під кінець візиту Лорд Твідсмюр запросив В. П. Гетьманича до себе в гості, коли Його Світлість буде вертатись з Заходу Канади. В. П. Гетьманич прийняв запрошення.

МОНТРЕАЛ ПІД ЗНАКОМ УКРАЇНИ

Перебування В. П. Гетьманича в Монреалі поставило увесь Монреал під знак Тризуба. Уся монреальська преса, англійська і французька широко розписувалися в прихильних і сердечних тонах про Україну, й українців та поміщувала ілюстрації з різних okazій побуту Його Світлості в Монреалі, в днях 27 - 30 листопада й 1 грудня, по два й по три рази. Монреал довідувався докладно про Україну й її значення, бо до цього часу він про Україну не знав, або знали лише дуже не-

численні одиниці, та й то у викривленому світлі.

Не було ні одного часопису, щоб не писав широко про Україну.

Крім преси різні високі особи не українського Монреалу (міністри і інш.) вважали для себе честю познакомитись з Гетьманичем України й гостити Його у себе.

Монреал був в тих днях дійсно під знаком Тризуба!

(«Укр. Робітник»)

ПРОМОВА В. П. ГЕТЬМАНИЧА ДАНИЛА В ТОРОНТІ.

Дня 14-го листопада ц. р. українська громада в Торонто (Канада) урочисто шанувала Сина Гетьмана України бенкетом в «Кінг Едвард Хотелі». На цей бенкет зібралося біля півтори сотки людей — робітників, бизнесменів і професіоналістів. Головою бенкету був молодий український лікар, д-р

Сукмановський. Привітальні промови виголосили: адв. Т. Гуменюк, полк. Голіндрейк, о. Каменецький, п. Паславський, п-на Кібзей, п. М. Скура і п. Сувала.

У відповідь на ті привітання Вельм. Пан Гетьманич Данило звернувся до присутніх такими словами:

Високопреподобні і Всечесні Отці духовні!

Пане Голово!

Високодостойний Пане Головний Обозний і Старшино Союзу Гетьманців Державників!

Шановна Українська Громадо!

Сьогодні доводиться мені вдруге промовляти перед українським суспільством у Торонті, вдруге доводиться мені говорити перед мішаним товариством. І таксамо як вчора, говорю й сьогодні: в різноманітності як з політичного так і релігійного боку людей, що зійшлися тут, щоб мене, молодого Українця з-за Океану й представника мого Батька на цій Землі привітати, добачаю добру ознаку в напрямку взаємного порозуміння Українців між собою, в напрямку внутрішньої консолідації нашої, перед обличчям великих завдань, що сьогодні стоять перед всіми нами.

Всім Вам, дорогі гості, сердечно дякую, що нині до нас так численно завітали.

Зокрема складаю від імені Батька й Гетьманської Управи сердечну подяку Вам, Високодостойний Пане, Головний Обозний, і Вам, Старшини й рядові члени Союзу Гетьманців Державників Канади, за те, що впродовж стількох літ несете на своїх плечах у надзвичайно тяжких умовах цілий тягар організаційної праці, дисципліновано співпрацюючи з Головною Централєю Союзу Гетьманців Державників у Шикагу. Дякую Вам усім від імені Батька також і за те, що Ви в великій мірі спричинилися до того, щоб в «ударнім» порядку придбати літак «Київ». До відома всіх тут присутніх негетьманців подаю, що придбання цього третього, репрезентативного літака, який має служити не тільки Гетьманській Організації, але й цілому українському громадянству в Америці й Канаді, було передумовою для мого приїзду до Нового Світу. При допомозі патріотичного українського громадянства Союз Гетьманців Державників своє завдання виконав, довівши ще раз, що він є справжньою, працездатною організацією. За це честь йому й слава! Додержав своє слово і я, приїхавши сюди.

Те, що мені вже довелося бачити як

серед гетьманців так і серед іншої української еміграції, являється для мене великою моральною підпорою для дальшої праці. На власні очі я переконався, що наша еміграція за Океаном у більшості своїй є здорова й національно настроєна. Вона не хоче втрачувати звязків зі старим Краєм. Вона хоче й може бути поважним чинником у нашій визвольній боротьбі. Еміграція наша тут за Океаном, порівнюючи з еміграціями інших народів, ще молода. Вона не має ще тут глибокого коріння. У матеріальному відношенні вона переживає часто великі злидні. Але з другого боку, якраз дякуючи цій її молодості, ще багато невидимих ниток звязують її з рідними Землями й усе те, що відбувається між Українцями в Європі, має відгук і тут. І ми європейські Українці, не хочемо втрачувати звязку з Вами, не хочемо тому, бо Ви представляєте здорову силу українську, яка може й мусить взяти участь у боротьбі за Україну. Успіх нашої майбутньої співпраці залежить у першу чергу від правильної її організації. Зародки такої співпраці вже є. Наше завдання її поглибити й розбудувати. Гетьманці Державники зроблять у цьому напрямку все, що буде в їх силах.

Один з попередніх промовців підніс думку про те, що, мовляв, закордоном треба б мати не одного, а як найбільше українських дипломатів, які перед цілим світом представляли б українську справу.

До цього хочу замітити: оскільки ми, Українці, маємо поважні сили для праці на народній ниві, то якраз для закордонної праці в нас відчувається великий брак кваліфікованих працівників. І безперечно, чим більше ми мали б таких досвідчених працівників, що посідали б необхідні знання зовнішньо - політичних відносин, орієнтаційний хист, знання мов і необхідний такт — тим було б ліпше. Але при одній умові: щоб підпорядкувалися вони в своїй праці одній Керівній Ідеї й одному керівному Центрові, бо у противнім разі ми знов опинимося — так як це в подібних випадках вже нераз траплялося в нашій історії — перед проваллям. Отже тут таксамо, як і в праці внутрішній, мусимо пам'ятати: те,

що нас погубило, — це брак єдності, організованості, дисципліни й методичної підготовки. Тільки правильно зорганізована й дисциплінована ведена праця, як у ділянці внутрішній так і зовнішній, виведе нас на широкий шлях.

Оскільки мені зараз доведеться сказати декілька гірких слів на адресу наших націоналістів, то хочу згори зазначити: гетьманці схилиють чоло перед кожною жертвою, що їй принесли українці на вівтар Батьківщини, незалежно від їх політичної приналежності й незалежно від того, чи жертви ці були оправдані чи ні. Жертва є жертвою. Схилиємо своє чоло й перед жертвами наших націоналістів, що ними так густо усіяний їх шлях. І я вірю, що молоді наші націоналісти таксамо щиро приймуть мої слова, як щиро я їх говорю.

Хочу тут трохи зупинитись на нашій відношенні до націоналізму.

Деякі з Українців хочуть змонополізувати це по суті старе слово, надаючи йому якийсь поверхове sacramентальне значіння, або вкладаючи в це слово поняття й кличі, що зовсім не впливають з нашої української національної минувшини, натомість являються поняттями й кличами запозиченими в чужих народів. І все це з якоюсь своєрідною нетерпимістю по відношенню до всіх інших Українців, які випадково себе націоналістами не називають, або такими націоналістами бути просто не хочуть.

Такими націоналістами й ми гетьманці не є, й бути не хочемо. Бо хочемо ми не розбиття, але об'єднання українського народу. Не хочемо створення касти, яка з призи́рством відкидає все те, що робили наші батьки й діди та всі попередні покоління, що їх таксамо як і нас боліла доля України. Вони може й помилялися, але робили й багато зробили; бо ж і ми нарешті без наших батьків не були б тим, чим є: Українцями, що прагнуть України й хочуть за Неї боротись.

Такими націоналістами ми не є. Але в нашій розумінні ми себе можемо також називати націоналістами. І може ще з більшою підставою.

Ми є націоналістами в тім розумінні, що хочемо зв'язати й об'єднати в

одне національно - свідоме ціле розпрошені маси українські на наших етнографічних територіях, як рівнож маси, розкидані по цілому світі. І тому не відкидаємо співпраці ні з яким чесним українцем, навіть іншого політичного погляду, коли ця співпраця може бути корисною для спільного діла. Дивимось на кожного чесного українця, незалежно від його сьогоднішньої політичної приналежності, як на матеріал, який так чи інакше може придатись для будови тих суспільних рамок, тої великої Організації — Держави Української — яка надасть бездержавному народові нашому ясні зовнішні й внутрішні форми й створить з нього справжню Націю. Такою Нацією, Нацією державною ми хочемо бути й до цього свідомо йдемо.

Ми розуміємо трудність нашого завдання. Розуміємо, що нарід наш на перехрестю декількох чужинських культур, розшматований не тільки географічно, але й унутрішньо. Розуміємо, що не пропагуванням нетерпимості, але тільки стремлінням об'єднати всі творчі й активні сили в один національний і визвольний рух створимо ми справжню українську силу, якій не страшні будуть ані зовнішні, ані внутрішні перешкоди. Віримо й знаємо, що в процесі поротьби за нашу Державність, багато з тих прикмет, що нас сьогодні роз'єднують, зітруться й зникнуть і ми станемо одною великою родиною.

А Державу нашу уявляємо собі не як уділ одної якоїсь нетерпимої української касти, якої духовних корінців не знайти в нашій минувшині, але хочемо Держави Української, держави, яка виростає б на нашій здоровій історичній традиції й мала б у собі той стародавній Дух рідної Землі, який являється сам по собі величезним стимулом для внутрішнього об'єднання й унутрішньої спайки. Хочемо, щоб у будові тої Держави взяли участь як найбільше українських патріотів. Хочемо, щоб у боротьбі за здобуття й закріплення тої Держави брали таксамо участь українські хлібороби як і українські робітники, як інтелігенція наша, так і військовики. Всі!

І хочемо, щоб Держава та спиралася на моральних основах. А ті основи

може дати тільки християнський світогляд, без якого не можемо мислити успішної боротьби проти розкладових явищ серед нашого суспільства, а особливо проти большевизму. І тому хочемо, щоб була Церква; Церкву ми підтримували, підтримуємо й завжди будемо підтримувати. Але хочемо, щоб і ця висока Інституція, побудована на незмінних засадах християнського світогляду, відбивала в собі український Дух нашої Землі й тим самим ще більше спричинювалася до нашого внутрішнього обеднання.

Неможна досягнути великої цілі без

боротьби. Такої боротьби Гетьманці Державники шукають і її вже давно ведуть. Не бояться вони й жертв і коли необхідно, то й жертв крові.

Всім іншим українським патріотам Гетьманці Державники простягають руку й кличуть до співпраці.

І я, як молодий Українець, що добровільно звязався з нашим визвольним Ділом, ставши на шлях, що по ньому йде мій Батько, був би щасливий бути серед тих, кого Божа воля покличе, щоб принести найвищу жертву для добра Батьківщини!

ПО КОРОЛІВСЬКИ ВИТАЛИ УКРАЇНЦІ СВОГО ГЕТЬМАНИЧА

Під таким наголовком помістила вінніпегська «Фрі Прес» опис привітання В. П. Гетьманича українцями Вінніпегу на залізничім дворці в час Його прибуття, дня 11-го грудня ц. р. Сіенарською залізницею, о год. 9-ій ранком.

На дворці, хоч був сильний мороз, зібрались около 500 українців, щоб повитати свого Гетьманича. І тут плакали з радости, як і скрізь передтим. Приняття в Гетьманськім Домі, що відбулось у суботу й концерт у честь Світлого Гостя, що відбувся в неділю попол. в «Плейгавз театрі» відбулись при переповнених залах й при великом ентузіязмі українців.

Плейгавз театр поміщає 2.000 людей. Участь у концерті брала дута оркестра легкої піхоти. І на прийнятті й на концерті був присутним Йх Ексцеленція Преосвящений Ладика. Розпорядником концерту був п. Д. М. Ільчишин.

(«Укр. Робітник»).

«Українські Вісти» з Едмонтону так описують те прийяття:

Коли б свідки тріумфального візду Великого Богдана до Києва були в Вінніпегу в днях 11, 12, 13 й 14 грудня ц. р., то вони напевно освідчили б, що не менш тріумфальним був побут В. П. Гетьманича Данила у Вінніпегу. Як тоді, так і тепер Українці ріжних напрямків релігійних та політичних переживали дні небувалого національного підйому. Як тоді Великого Гетьмана — так тепер Гетьманського Сина вита-

ли як ще нікого перед тим! Як тоді — так і тепер усіх огорнуло безмежне одушевлення, усім національна гордість розпирала груди. Усі чулися, що їх лучить один понадпартійний, понаддлярсовий всеукраїнський національний ідеал.

Українці з найбільшою пошаною і вдячністю витали свого будучого монарха, бо Він безмірно більше, як котрий інший український достойний гість розбудив національну свідомість, викликав загальне зацікавлення до українських ідеалів та змагань та захопив серця усіх свідомих Українців. Канадійська Україна безмежно вдячна Репрезентантові Гетьманського Роду, бо він — як ніхто інший! — наповнив серце кожного свідомого Українця новою надією в краще наше майбутне й вірою в нашу остаточну перемогу. Не оцінену вартість для української справи має й те, що український престолонаслідник — і тільки він! — промовив до чистих сердець української молоді, вратував ту молодь на довгі роки, ввілляв у неї палку любов та глибоку пошану до свого рідного, до своєї славної минувшини, до своєї традиції.

З приїздом В. П. Гетьманича молоді серця почали битися скоріше зі щирою любовю — до України та до її славного будучого Володаря.

Громадянство віддає пошану.

Просторна саля сіенарського дворця була наповнена Українцями ще від ранного ранку в суботу, 11-го грудня. Коли до стації віздив могутній поспіш-

ний поїзд, який віз Гетьманського Сина — замітне було сильне зворушення серед Українців, які вийшли привитати свого дорогого Гостя.

Коли В. П. Гетьманич у товаристві Головного Обозного С.Г.Д. М. Гетьмана, зійшов з поїзду — його привитали члени Обозної Команди С.Г.Д. з Д. М. Ільчишиним та Д-ром Т. Дацковим на чолі. З усіх сторін світлиці знімали фотографії, щоб мати на все пам'ятку цієї незабутньої хвилини.

Як Достойний Гість появився на стаційній салі — усі привитали його урочисто здіймивши шапки та капелюхи. П. Гетьманич відповів на поздоровлення, здіймаючи час від часу свій капелюх на привіт. Перед стацією чекало на поготові імпрезантне авто, яким В. П. Гетьманич відїхав, у товаристві членів Обозної Команди, до готелю Форт Геррій, де для нього вже були замовлені кімнати. Після нарад з членами Обозної Команди В. П. Гетьманич дав інтерв'ю представникам щоденної преси. О годині 2-ій пополудні Високий Гість зложив візиту Його Ексцеленції Преосвященному Єпископові Василюєві Ладикі.

Достойне приняття.

О годині 8-ій вечером чепурно прибрана сая Гетьманського Дому переповнена торжественно настроєними гостями. На будинку гордо повіває жовтоблакитний прапор, над дверима в електричній освітленні пишається артистично виконаний п. Барицьким привітальний напис, по обох боках котрого радісно лопотять британський, та український прапори. Живі цвіти й свічки на столах, спеціально

пристроєні світла, прапори, прапорці та декорації взагалі говорили, що свято це — небуденне!

В. П. Гетьманич у Товаристві членів Обозної Команди та Преосв. Кир Василій у товаристві Канцлера Всч. о. Д-ра В. Кушніра та інших духовних — майже в один момент прибули на саялю.

Саяля заповнена вщерть. При вступі на саялю В. П. Гетьманича зірвалась буря окликів «слава», кошовий вінніпегського коша п. В. Барицький з хлібом і сіллю на підносі привитав Світлого Гостя. В. П. Гетьманич хліб прийняв, подякував, а зібрані на салі почали співати національний український гимн. По відспіванні гимну В. П. Гетьманич засів на почеснім місці при столі, а коло нього Преосвященний Єпископ Ладика з правого боку, а Всч. о. Д-р Кушнір з лівого. Дівчинка п-а Оля Печенюк з китицею троянд у руці своїм милим і виразним та чутливим голосочком привитала Гетьманича спеціально на те уложеною промовою. Потім обозний капелян Всч. о. П. Божик відмовив молитву, Ексцеленція Преосв. Ладика поблагословив їду й почався бенкет. Господарем бенкету був п. Д. М. Ільчишин, нововибраний радний міста Вінніпегу.

По внесенню тоасту Вельм. Паном Гетьманичем, в честь Ексцеленції Єпископа Кир Василія, «не лиш як Достойника Української Греко-католицької Церкви, але й як визначного Українського Патріота». Ексцеленція виголосила промову, яку подаємо в цілості:

Прмова Ексцеленції Кир Василія Ладика.

Вельможний Лане Гетьманичу,

Високодостойні Гості!

Серед буденности нашого життя і наших щоденних турбот та праці, чи тут в Канаді, чи на нашій прадідній землі Україні, ми мало маємо таких ясних хвилин, які підбадьорювали б нас у наших історичнім поході, які стали б нашу волю, наш характер, які запалювали б нас до великих, світлих діл, які різьбили би українське серце

у живих пам'ятниках наших здобутків і наших культурних зусиль.

.. Мало тих ясних хвилин, а причин на це у нашій минувшині й сучасности багато. Нарід розбитий віковою долею, як це мається з нашим українським народом, з часом не тільки затрачує веселість свого серця, але що більше, з ходом віків тратить найкращі цінности свого племени, свого роду. Лише з трудом, з надлюдськими зусиллями вдається його вдержати на поверхні життя.

Такі свої цінності на протязі віків тратив також і наш український народ. Стратив свою державу, стратив свою волю, з горожанина став невільник, або що найвище підданим одної чи другої держави, стратив пошану усякого свого рідного авторитету. Неволя не виховувала і низі не виховує його ніде на українського горожанина. Поволі пилот припадала любов до Рідної Землі, Батьківщини, до своїх братів. Замість взаємної пошани, любови й праці у спільній недолі, ненависть і руїна в самому серці, в лоні народу.

Нескристалізованих і неосвідомлених застав нас великий український, державницький день 1918 року. Тисячі молодих жертв найкращих наших синів зложено на жертвеннику Батьківщини, та еліта - мозок народу не дописав. Замість вести народ до ладу й порядку, еліта наша в хаосі, з малими винятками, по нинішній день перед провадить. Замість іти до народу з кличем: БОГ і ВІТЧИНА — вічного ідеалу усіх народів, ведуть народ під вигуками утопії безбожництва та жидівсько-московського інтернаціоналу.

Скорше можна побудувати місто на хмарах, як рядити народом без релігії, — сказав колись філософ Платон. А я скажу: Скорше можна побудувати місто на хмарах, як Українську Національну Державу на безбожництві, хаосі, сектанстві та інтернаціоналі.

Лучність з Богом і Його почитання не можуть оставатися тільки в ділянці людських почувань, ні, воно мусить унагляднюватися в дійсности в практичному життю. Це та гранітна основа суспільна і господарська народу, це дорога до єдності, чести і сили народу.

Ми свідомі правоти нашої справи і стараємося, мимо всіх труднощів, ці моральні цінности дати й закріпити серед нашого народу. Лиш тоді наш український народ буде мати відвагу й силу стрінути вічі в вічі ворожі сили зла, що на четверо розшматовують наш нарід, лиш у цей спосіб зможемо заложити гранітні основи в боротьбі за Українську Державу, яку Господне Провидіння серед нинішніх історичних подій напевно нам принесе.

На наших очах переживаємо тяжку історичну лекцію нашого народу. Ни-

ні, коли ця лекція ще відбувається, ми можемо вже відважніше глядіти в нашу майбутність. Кличі, які голосила постійно наша Українська Католицька Церква, нині находять своє реальне виправдання.

Нині не є тільки одиниці, але цілі організації, що розуміють, що дорога до української державности іде через Христову Церкву. Клич — БОГ і ВІТЧИНА проганяє сьогодні з українських земель безбожницький жидівсько-московський інтернаціонал так, як проганяє сонце тумани непривітної ночі. Цей клич несе скорим кроком історичні події вперед, а на обрії нашого життя ми завважуємо вже недоводні позначки цілковитої побіди Бога над безбожністю, а Української Національної Держави над московським інтернаціоналом.

І це є та радісна нинішня хвилина, хвилина, що запалює наш нарід до великих світлих діл, до нестримних змагань здійснення Української державницької ідеї.

Вельможний Пане Гетьманичу! «БОГ і ВІТЧИНА», це клич Ваш, це клич Вашого батька Іх Світлости Гетьмана Павла, це клич наших гетьманів, наших великих князів, це традиційний клич Української Самостійної Держави. Під тим кличем наша побіда.

Мимо тяжкої неволі, під прапором «БОГ і ВІТЧИНА» збираються дотепер розпорошені сили, в стихії національної єдности, мимо утопійних інтернаціональних кличів; під прапором «Бог і Вітчизна» набирає наш нарід національної ментальности, мимо політичного і релігійного сектанства, під прапором «Бог і Вітчизна» український чоловік набирає громадської і державницької стійности.

І так неволя, чужинецьке ярмо нашого народу, на наших очах тратить своє смертоносне жало. Віра сильна і непохитна в осягнення свободи народу, у здійснення Української Самостійної Держави, яку очолювали колись наші великі князі, якою правили колись наші славні гетьмани, а яку в останньому очолює Ваш славний Гетьманський Рід Скоропадських, витворить з нас сильну, могутню націю, свідому своєї місії серед сімі культурних народів.

Тому Вельможний Пане Гетьманичу,

я зі щирого серця вітаю Вас на цій канадській землі, як живого виразника Української Самостійної Держави. Нехай Ваш похід по Новому континенті Америки, між українською кольонією,

буде початком цього славного походу по землях нашої Батьківщини, що завітчається у Золотоверхому Києві, Українським Престолом Ваших Батьків Гетьманів Всієї України.

УКРАЇНСЬКИЙ ВІННІПЕГ ОВАЦІЙНО ВІТАВ В. П. ГЕТЬМАНИЧА ДАНИЛА

На слідуючий день в неділю відбувся величавий концерт.

Сяля театру Плейгауз вже була переповнена, коли В. П. Гетьманіч у товаристві членів Обозної Команди С. Г. Д., Ексцеленції Епископа Ладики й духовенства прибув впродз від Епископської Палати.

Сотні тих, що прийшли після години 2.30, мусіли вертатися додому, бо театр може помістити всього около 2.000 осіб. Світлиці знов спрямували свої апарати на особу Високого Гостя як він лиш висів з авта.

В моменті, коли В. П. Гетьманіч повився у дверях — ціла сяля вже була на ногах. Як тільки Високий Гість прибув на своє місце в льожі — прибраній українськими та британськими прапорами — грімко рознеслися по салі звуки канадйського гимну «О Канадо», який відограла орхестра Вінніпегської Легкої Піхоти під управою капітана Л. Николса. Умундуровані члени СГД та відділ Вінніпегської Легкої Піхоти (майже всі Українці), який творив почесну охорону льожі, через цілий цей час стояли на «позір». Вражіння цих зворушливих хвилин залишиться в серцях учасників на завсіді.

Вступне слово виголосив алдермен Д. М. Ільчишин, котрий між іншим сказав: **«Нині, Ваша Світлосте, вінніпегська Україна вітає Вас зі щирим і радим серцем та запевняє Вас, що наша льояльність не кінчиться на словах і що коли прийде час, то ми зуміємо постояти в обороні того всього, що є доро-**

ге для кожного Українця, а що власне Ваша Світлость своєю особою репрезентує». Ціла сяля відповіла бурхливими оплесками на заклик «Хай живе Його Світлость Вельможний Пан Гетьманіч!»

По закінченню концерту і численних промов п. Ільчишин оповістив, що слідуватиме промова В. П. Гетьманіча. І знов бурєю загреміли довготривалі оплески.

Пан Гетьманіч промовляв зі свого місця в льожі, де були пристроєні голосники. Вперед говорив по англійськи, а довшу промову виголосив по українськи. Тисячі очей бул иненаче приковані до особи Гетьманського Сина, якого слів усі вислухали із запертим віддихом. Щиру, розумну й високпатріотичну промову Достойного Гостя переривали тільки часті оплески. Ніхто з учасників цього торжества не переживав ще таких радісних хвилин: бачити власними очима особу та слухати дорогоцінних слів Гетьманського Сина!

Після українського та британського національних гимнім програму свята закінчено, але В. П. Гетьманіча ще майже дві години «облягали», головно молодь, щоби одержати його власноручний підпис на програмках та на фотографіях. Мило було дивитися на ті веселі лица, на ті оченята, з яких можна було пізнати високу пошану та щиру любов тих маленьких сердець до будучого Володаря!

НЕБУВАЛІ ДОТЕПЕР ПРИЙНЯТТЯ В. П. ГЕТЬМАНИЧА В ЕДМОНТОНІ

Приїзд Його Світлості Вельможного Пана Гетьманіча Данила до Едмонтону викликав серед Українців міста Едмонтону й околиці небувале дотепер захоплення. Як ми вже повідомляли, від довшого часу тільки й бесіди було між ними. Те захоплення Високо-

достойним Гостем виявилось наглядно щойно в суботу рано, 18 грудня. Хоч потяг, в якому їхав В. П. Гетьманіч, мав прибути до Едмонтону в 6.50, то Сіенарська стація заповнилась Українцями ще від 6-ої години. Коли ж нарешті прийшов час приїзду, на заліз-

ничому двірці годі було пропхатись, бо 600-на маса людей заповнила і стацію і плятформу перед нею. Всі з запертим духом очікували появи В. П. Гетьманича.

На зустріч В. П. Гетьманичеві підійшли до вагону Впр. о. С. Дидик, ігумен ЧСВВ, о. Добко ЧСВВ, редактор В. Дикий, п. Володимир Мудрик, окружний отаман СГД в Алберті і п. І. Ісаїв. Командант почетної гвардії, п. І. Боцюрків, передав уставлений відділ із 30 гетьманців до розпорядимости В. П. Гетьманичеві. Мимо вставленого перед тим порядку, треба було з трудом промошувати дорогу В. П. Гетьманичеві крізь маси народу, що товпились коло переходу. Кожний хотів бодай одним оком заглянути високу стать В. П. Гетьманича, що проходив між масами і злегка кивав головою на знак подяки в ті сторони, звідкіля зривались грімкі оплески.

Зі стації відвезено В. П. Гетьманича до готелю Мекдоналд, де годину пізніше Він уділив авдієнцію репортерам обох едмонтонських щоденників.

Вечером, в 7.30, відбувся в честь Його Світлости бенкет в Українськiм Народнiм Домі. Такого бенкету не памятають навіть ті, що мешкають у цiм місті поверх 30 років. До столів у головній салі й на галерії засіло близько 400 осіб, в тому десятки гостей з провінції. При вході на салю, голова Народного Дому привітав Вельможного Пана Гетьманича хлібом і сіллю. Пан Гетьманич поцілував хліб, і похід рушив до головного стола. Орхестра заграла марш, але музики не чути було,

бо грімкі оплески та трикратне «слава» із грудей соток осіб заглушили її.

Підчас бенкету від міста привітав В. П. Гетьманича мейор Едмонтону, п. Фрай, а від парохії — Впр. о. С. Дидик. Далі слідували тоасти: для Бритійської Імперії — адвокат Юрко Шкварок; на нього відповів п. Д. М. Догган, лідер консервативної партії в Алберті; для Канаді — адвокат Іван Басараб; відповів пан Джеймс Мек Кіннон, посол до федерального парламента. Тоаст Йх Світлости Ясновельможному Пану Гетьманові Павлові виголосив редактор «Українських Вістей» п. Василь Дикий. Провінції — п. Василь Томир, посол до албертійського парламента.

По концертовій програмі — тоаст албертійському університетові підніс п. Василь Середа, а відповів професор університету Стюарт Данн. Від Народного Дому зложив привіт його голова п. Гр. Демків. Короткою промовою привітали В. П. Гетьманича п. Монеген, представник Ордену Лицарів Колумба, о. Форкад — редактор французького часопису «Ля Сурвіванс», і п. А. Головач від імени молоді. Тоаст і многоліття В. П. Гетьманичеві підніс п. І. Ісаїв.

На всі промови відповів В. П. Гетьманич у мовах: англійській, французькій і українській.

На концерті в честь В. П. Гетьманича, що відбувся в неділю, було присутних понад 800 душ. Понад 200 душ вернулись додому через брак місць.

Концерт випав також величаво, як і бенкет. (Укр. Вісти).

ПРОМОВА В. П. ГЕТЬМАНИЧА У ВАСИЛЯНСЬКІМ МОНАСТІРІ В МОНДЕРІ

Високопреподобний Отче Ігумене, Всечесні Отці і Браття і Дорогі Українські Гості!

Прийміть в імені Батька мого і від мене щиру подяку за так миле й сердечне прийняття мене в цьому Домі.

У скорім часі після того, як я зійшов з пароплава на Американську Землю, були це ОО. Василяни в Шикагу, які перші мене до себе гостинно запросили. І тепер, коли подорож моя по заокеанським осередкам нашої еміграції наближається до кінця, я маю знов на-

году бути гостем Чину Святого Василя Великого. Гостинність цю сердечно цінно, бо хоч я, як і Батько мій і ціла Родина наша, що таксамо як і більшість з Наддніпрянців є православними, ми глибоко шануємо Греко - Католицьку Церкву і її інституції.

Підчас моєї подорожі, що відбулася на запрошення Союзу Гетьманців Державників Америки й Канади, я мав на-

году зблизька познайомитись з нашою заокеанською еміграцією. Всюди українські патріоти, як світські так і духовні, вітали мене надсподівано широко й сердечно, вітали ентузіастично. Добачаю в цьому здорову ознаку того, що історична державна традиція наша глибоко сидить у душах широких мас українських. Є це шукання твердої точки опертя для наших визвольних змагань, стремління будувати наше українське майбутнє на глибокім і твердим фундаменті.

Все, що я досі в Америці й Канаді бачив, являється для мене великою моральною підпорою й захоотою до дальшої завзятої роботи.

Я щасливий бути в цьому Домі не тільки тому, що тут виховуються провідники духовні, що поставили ціллі життя свого ширення Науки Христової й моральне й релігійне піднесення нашого народу, але я щасливий бути тут також тому, що знаю, що нахожуся в осередку, де плакається й національно - державницька українська думка.

Ми, українські державники, не можемо мислити успішної боротьби проти зовнішніх і внутрішніх розкладових сил, що ділають серед нашого суспільства і в першу чергу проти большевизму — без існування широкої моральної бази, що її нам може дати тільки християнський світогляд. І тому визнання законних Церковних Авторитетів являється одною з основ Гетьманського Руху. Звертаю при цій нагоді увагу Вашу, що таксамо, як і в 1918 році, хочемо ми, щоб у майбутній Незалежній і Самостійній Українській Державі була повна свобода релігій.

Ми, світські люди, робимо діло політичне, стремимо до того, щоб створити з розпоршених сил українських силу політичну, що черпаючи національну свідомість свою зі здорових історичних джерел нашої державної традиції, єдина зможе причинитись до створення з нас Державної Нації, Нації, яка б цінила свою минувшину і яка спокійно й сміло дивилася б на своє майбутнє.

Серцем відчуваю, що сьогодні здорове українство поволі стає на правильний шлях, поволі виходить на ясну й пряму українську дорогу.

І я щасливий почути якраз тут, в цьому релігійно - національному осередку, вислови повного розуміння нашої державницької роботи, як рівнож запевнення, в такій ясній формі допомоги й підпертя на майбутнє.

Ми є свідомі того, що релігійне питання в Україні буде не так легко рішити. Як з расово - психологічного боку Українська Нація сьогодні ще не представляє собою моноліт, таксамо й у релігійному відношенні відбиває вона на собі різні впливи. Як українські державники ми свідомі величезної ваги правильного рішення релігійного питання, але також знаємо, що остаточно розрішене воно зможе бути тільки тоді, коли будуть існувати міцні державні рамки, коли буде існувати Українська Держава. Тому виходячи з заложення свободи релігії в майбутній нашій Державі, ми сьогодні скупчуємо нашу увагу в першу чергу на політичній стороні нашої роботи, на об'єднанні всіх творчих і здорових сил в одній національній державницькій фронті.

Високопреподобний Отче Протоігумене, Преподобні й Всечесні Отці й Браття!

Я ще раз сердечно дякую Чиніві Святого Василя Великого за моральну допомогу нашому Ділові, як рівнож за шире й сердечне відношення до мене! Ми находимося знов на порозі великої національної боротьби! Я глибоко вірю в світле майбутнє нашого Народу! Вірю, що в об'єднанні всіх творчих і здорових сил в одній спільній роботі — запорука успіху. Для такого об'єднання державники українські, свідомі взятих на себе обов'язків, вже віддавна працюють. Сьогодні їх вже не горстка, їх багато!

І тому, з вірою в ласку Божу й наші сили, кличу нашій майбутній

Вільній Україні — Слава!

ЗАКІНЧЕННЯ ОФІЦІАЛЬНОЇ ПОЇЗДКИ ВЕЛЬМ. П. ГЕТЬМАНИЧА ДАНИЛА

Виступи в інших містах Канади, в Віндзорі, Торонті, Гемілтоні, Оттаві, Монреалі, Судбурах, Саскатуні, Мондери, Дервенті, Калгарах, всього 41, нічим не відрізнялися від описаних вище. В залежності від розмірів заль та величини колоній присутних було більше або менше, але характер свят був все той сам. Скрізь Вельм. Пан Гетьманич зустрів найбільшої пошани, щирої приязні та ентузіастичного захоплення.

— Офіційні виступи В. Пана Гетьманича поміж українцями закінчились 10-го січня п. р. Того дня В. П. Гетьманич зложив другу з черги візиту генерал-губернаторові Канади Лордові Твідсмюрові, запрошений ним підчас першої візиту.

Генерал-губернатор цікавився життям українців на фармах у західній Канаді, бо сам поміж ними їздив і відно-

сини поміж українцями йому до певної міри відомі; українців хвалив і називав їх «добрими фермерами», що багато спричинились до розбудовання Канади, а головню степових, хліборобських провінцій.

Поїздка В. П. Гетьманича увінчалась 100-процентним успіхом і залишила українців в стані духового підйому, но вого завзяття до праці для України, влила в них нову енергію й скріпила їхні надії на відзискання незалежності України. Противників та поїздка заскочила, а ворогів сильно стрівожила. На це вказують ті большевицькі протестаційні віча «в імені українського народу» (а якже!) — й ті протести писемні, що посилались були до генерал-губернатора Канади, до Оттави.

Наспіли туди протести, від большевиків, поляків і москалів. Значить припекло. («Укр. Роб.»).

ЗНАЧІННЯ ПОДОРОЖІ ГЕТЬМАНСЬКОГО СИНА

(Авторитетний голос з Рідного Краю)

(в скороченню)

В різдвянім числі «Нової Зорі» (Львів), надруковано велику статтю начального редактора того часопису, Д-ра Осипа Назарука, під наголовком «Пробудження українського монархізму». Др. Осип Назарук — цей перший пропагатор і організатор Гетьманського Руху за океаном — розглядає причини упадку Української Гетьманської Держави 1918 р. і доводить, що та держава наша упала тоді тому, бо широкі народні маси на Великій Україні не встигли усвідомити правди української монархічної держави. I

«Таким чином українську монархістичну державність, відроджену в близько 6 століть по упадку нашої княжої державности, повалила темна українська маса разом з українською соціалістичною інтелігенцією під впливом московської пропаганди зовсім подібно, як та сама темна українська маса також під впливом московської пропаганди повалила напів суверенний Гетьманат у 18-ім столітті».

Підкресливши величезне значіння безсмертного твору неб. В. Липинського — «Листів до Братів Хліборобів», що

«Тим твором дав він теоретичну підставу велико-українській легальній, традиційній монархії» —

Автор констатує:

«Майже 20 літ часу треба було на те, щоби зрозуміння правди могло дійти в глибину української народньої маси, простого народа, без якого не можна вдержати Української держави, хоч — як показала практика — можна її створити...

Докази ті дав простий український народ, дало робітництво і хліборобство наше в великих містах Злучених Держав Північної Америки і східної Канади та на безмежних преріях Манітоби, Саскачевану й Альберти. Там на тих свобідних землях і просторах нема такої сили, яка без зрозуміння правди і волі нашого простого народа могла зорганізувати таке прийняття для представника велико-української легальної монархії, якого там зазнав син Гетьмана Павла, Данило, що приїхав відвідати наш нарід іменем свого Батька».

Др. О. Назарук такими словами оцінює вагости подорожі В. Пана Гетьманича Данила за океаном:

«Це був не лише тріумф українського Гетьманича: це був рівночасно тріумф українського розуму над українською глупотою, тріумф того розуму, що пробудився в нашій народній

масі, яка приняла між себе члена аристократії української землі, як представника себе самої і лучника всіх без вімку верств і станів українського народу, що відтепер зі щораз більшою силою змагатимуть до одної ціли: звільнення української землі і створення та закріплення на ній сильної, упорядкованої, правдивої християнської держави, звязаної з традиціями наших Батьків.

Хто знає відносини за морем, де з природи річи асимілюються переселенці навіть наймогутніших європейських народів, багаті, культурні, з великою традицією і зі звязками, які мають у своїх власних державах, у старій батьківщині, — тому ясне значіння великої подорожі Гетьманича Данила. Та подорож і приняття, якого зазнав Данило Павлович від нашого народу за Океаном, причиниться до продовження життя нашого племени за морем найменше на 100 літ, то значить на три покоління, рахуючи 33 роки на одно покоління. Причиниться до продовження життя того племени тому, бо дідо з внуком дуже добре може говорити про справи, які на того діда зробили найбільше вражіння в житті його. Нема сумніву, що для нашого робітництва і фармерства за Великим Ставом було надзвичайною подією бачити «Українського Принца і Престолонаслідника», говорити з ним через депутації свої, сидіти з ним при однім столі при чужих найвисших свідках в багатьох містах і провінціях та що найважливіше молитися разом з ним в Церквах до всевідучого і всемогучого Бога за допомогу при виборенні свободи Рідного Краю й народу. Уява народу розмалює собі ту дуже незвичайну подію по свому, в найкращих барвах і формах. І цей образ стане в народній уяві центром надземного світла і тепла, який той нарід лучити ме з центром церковно - релігійним в піднесенні свого серця до Бога. Всьо то разом продовжить життя того племени, відірваного від Рідного Краю батьків своїх і розпорошеного серед чужої стихії. Ось **перша** вартість подорожі Гетьманського Сина, Данила Павловича, якої ніякими грішми оцінити не дається. Це вартість національно - моральної натури, вартість життєва в найглибшій того слова значінні, вар-

тість напрямова і прапорна, яка огненними буквами випише на прапорі тої частини української нації, що розсіпана по світі: **«Ти мушиш жити, бо перед Тобою великий обовязок — помогти старому краєві батьків твоїх освободитися з неволі».**

А **друга** велика вартість подорожі Гетьманського Сина Данила Павловича — політично - пропагандивної натури. І знов навіть грубими сумами грошей не можна викликати того вражіння між чужими людьми й організаціями, яке викликала поява Представника велико - української Династії, з пошаною приймаемого українським народом без ріжниці партій та віроісповідань у многих містах і провінціях двох великанських держав, з яких кожда має величину Європи. Навіть міліоновий фонд в долярах, призначений на пропаганду, не звернувши такої уваги на українську справу, як звернула поява особи з українського Гетьманського Роду, приймаемої з пошаною українським народом на таких великих просторах. Навіть з міліоном долларів висланого за Океан найлучшого українського агітатора не пошанують своєю присутністю вже на залізничних двірцях представники організацій англо - саської раси, не прийматимуть між себе з такими почестями могутні німецькі організації, не засядуть з ним при однім столі до пиру бурмистри міліонових найбогатших міст світа, — з тої простої причини, що гроші їм не імпонують і дуже добрих агітаторів вони бачили й чули вже нераз. А в особі Гетьманського Сина, шанованого на великих просторах всім племенем його, притягнуло увагу представників чужих великих сил **пробудження в масах Ідеї** звільнення великого народу, який складав перед їх очима докази своєї політичної зрілості. Складав ті докази олицетворенням змагання передовсім до своєї власної єдності мимо всіх спроб розбивання її ззовні і знутри. На такий образ подивиться кожний з правдивою пошаною в своїй власній свідомості і з дійсною симпатією для тих, що так поступають на чужині в ім'я традиції та будуччини свого народу.

І в тім коріниться **третя** велика вартість подорожі Гетьманського Сина, Данила Павловича. Вона полягає на

рефлексі, який наслідки тої подорожі мусить згодом кинути між український нарід також у Старім Краю тай взагалі скрізь, де тільки живуть Українці. Інакше кажучи, третя вартість подорожі Гетьманського Сина Данила Павловича, прибраного з пошаною українським народом за Океаном на великих просторах без ріжниць партій і віри, — **це велика лекція**, яку дала українська еміграція за морем всьому українському народові. Це розумна лекція єдності і здобування престижу (поваги) між чужими народами. Така лекція рівнозначна з ділом, великим під оглядом внутрішньої моралі і дисципліни, під оглядом організаційним, політичним, пропагандивним. **Все то разом складається на неоціниму кристалізацію правдивої нації**, яка може

мати перед собою велику будучність, як тільки витреває в тій політичній єдності і піднесеться згодом до єдності моральної...

І за всьо то від окривавленого Старого Краю належиться вдячність українській еміграції за Океаном. І та вдячність лине з України за море, з сердечним проханням: **«Коли Ви там так розумно започаткували велике діло національної єдності під традиційним прапором батьків, то закріпіть те діло в трівких українських монархістичних організаціях і дітям та внукам своїм перекажіть як найдорожчу думку свою чесну і трівку участь в тих організаціях з ціллю: побачити при Божій помочі гідну нагороду в формі власної Великої Держави».**

Український Технічно - Господарський Інститут Позаочного Навчання

приймає безпереривно впис студентів та курсантів на:

1. **ВИСОКОШКІЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНО - КООПЕРАТИВНИЙ ВІДДІЛ.** 4 роки. Дає всебічну фахову освіту, необхідну для праці в кооперативних і громадських установах та приватних підприємствах.
2. **ВИСОКА ШКОЛА ПОЛІТИЧНИХ НАУК.** 3 роки. Підготовляє до громадської, політичної та журналістичної діяльності.
3. **ВИСОКІ КУРСИ ГРОМАДСЬКОЇ АГРОНОМІЇ.** 1 рік. Докладно навчають про форми і методи переведення громадсько - агрономічної праці серед українського населення.
4. **ТЕХНІКУМ СІЛЬСЬКО - ГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОМИСЛОВОСТИ.** 2 роки. Дає фахові знання з ріжних галузів промисловости, що працює на с.-г. сировині
5. **ВИЩІ КУРСИ УКРАЇНОЗНАВСТВА.** Півтора роки. Систематично ознайомлюють про минуле і сучасне України та українського народу, його культурні скарби і підстави матеріального добробуту.
6. **КУРСИ БУХГАЛТЕРІЇ.** 1 рік. Підготовляють книговодів для праці в установах і підприємствах.
7. **КУРСИ МОВ:** англійської, німецької та французької. Уможливають опанувати світові мови для користування чужоземною літературою і пресою.
8. **КОРОТКОТЕРМІНОВІ КУРСИ:** а) Пасічництво, б) Американське промислове пасічництво, в) Садівництво, г) Городництво, ґ) Консервація та перероблення садовини й городини, д) Оброблення шкіри, е) Миловарство, є) Радіотехніка, ж) Фотографія, з) Теорія музики.

Жадайте преспекти з програмами, правилами вступу і таксами оплат. Висилаються безплатно. На ширшу відповідь присилайте поштову міжнародню марку. Можна замовляти також лише самі підручники. Цінники висилаються безплатно.

Прохання надсилати на адресу:

**Ukrainsky Technicko-Hospodarsky Institut. Poděbrady, Zámek,
Checoeslovaquia.**

П. Ковалів.

ЧІЛЬНІ ЛЮДИ ТА ЇХ АВТОРИТЕТ.

Поступ.

Людство йде безупинно вперед, вистворюючи все нові духовні та матеріальні вартості. Життя нашого покоління дуже мало нагадує животіння далеких предків наших, що вживали камяної зброї, або тих, що блукали з кінськими табунами по широких степах України у пізніші часи за скитів. Різнитися воно й від побуту вже культурнішої княжої доби й новішої козачої. Навіть короткотривалий шал комуністичної руйни, що знищив стільки вартостей, не в стані знищити всього того, що приніс поступ на протязі поколінь.

Сучасне життя багатше змістом і ріжноманітніше. Величезні будинки прикрашують численні міста. У велетенських фабриках нагромаджується необчислима працева енергія тисяч робітників. Людство має до розпорядимости величезні машини і дуже багато приладь для виробу річей навіть невідомих в попередніх часах. Ми користуємося меблями, носимо вбрання, вміємо далеко далеко швидче рухатися по землі та по воді, можемо навіть літати в повітря швидше і вище від птиць... Ми друкуємо неймовірну скількість книжок та часописів, слухаємо музику, відповідаючи ріжному смакові і настроям, маємо до схочу більш чи менш наукових теорій та пояснень усіх явищ, а численні держави мають кожна свій відмінний від інших політичний устрій...

Творчі одиниці.

Поступ, як і всяка творчість взагалі, не є, тай не може бути, витвором широких народних мас. Всяка творчість є індивідуальна. Кожда річ задумується одною людиною. Але творець не буває самітний, він має потребу в оточенню, яке булоб здібне ідею прийняти, її засвоїти й зреалізувати. Часто - густо потрібно раніше, ніж перевести в життя якусь справу, обміркувати її докладно в невеличкім гурті одиниць, здібних в наслідок тих чи інших при-

чин ту справу зрозуміти і нею перейнятися. Але щоби дати сталі наслідки, діяльність творця чи творчої групи мусить відповідати ступневі восприємчivosti, настроям, думкам, переконанням чи артистичному смакові громади.

Хоч епічну народню поезію склали окремі співаки, але твори їх стали скарбом цілого народу. Стародавні биліни, думи козачі, народні побутові пісні, які сподобалися іншим, збереглися, дійшли до нас часом у трохи зміненій дормі, іноді у кількох варіантах в залежности від памяти та артистичних здібностей переказувачів. Та чим ширші кола зацікавлені у висліді теї творчости, тим краще мусить вона відповідати духові часу і певному загалові.

Якась статуя чи поезія може подобатися лише тісному колу людей, тоді як проект будівлі громадської вартости — мійського театру чи залізничного двірця не повинен вносити різкого дисонансу між іншими будівлями, на стилю та оздобі яких важить і заможність їх власників і будівельний матеріял і, головне, смак населення. Але ще більше ніж творчість матеріальна, артистична чи наукова, залежить від загалу громади діяльність організаційно-політична.

Авторитет Проводу.

Щоби впорядкувати державно політичне життя країни, порівняюче незначна числом активна меншість потребує зрозуміння і підтримки пасивної більшости народу. Звичайно підтримка народу менш необхідна, коли провідна верства численна, міцно організована, або коли маса не розбита великою скількістю рухливих людей чи організацій ріжних поглядів, які стремлять до перебрання проводу політичного життя в свої руки. І навпаки чим гірше сполучена політична група, чим слабша її ідеологія, чим менша віра у свою справу і надія на свої сили, тим більший нахил вона має шукати підпертя в народі і для одержання теї

підтримки демагогічно все більше за інших обіцятиме.

Маса слухає тих людей та йде за ними угрупованнями, авторитет яких вона визнає. Та коли авторитет артиста залежить виключно від художнього смаку оточення, авторитет громадського діяча складається із різних чинників. Головну роллю можуть відігравати гострі закони, не завжди писані, які напр. творять авторитет «геніяльному вождеві» Сталіну та його співробітникам. В Америці та Франції переважають обіцянки вигід за рахунок заможнішої частини населення або держави в цілому, (напр. славозвісний «бонус» ветеранам).

Та довести наряд до кращого майбутнього зможе лише та провідна верства, яка спирається переважно на моральний авторитет. Переважно, але не виключно: віруючих людей стримує від лихих вчинків побоювання пекольних мук, а вабить до порядного поведіння надія на вічне життя; у війську непослух гостро карається, а добре виконаний обов'язок, крім морального задоволення, нагороджується матеріально. Так само й авторитет уряду майбутньої Української Держави триматиметься не лише моральною вартістю людей, що стоятимуть коло влади, але й зміцнюватиметься з одного боку твердою загрозою для всякої злочинної та протидержавної діяльності, а з другого боку нагородою для тих, що своєю відданістю загальній справі та працею і жертвеністю допоможуть відбудувати міцну й заможну дійсно ні від кого незалежну Батьківщину.

Політичні устрої.

Авторитет провідної верстви складається зі сполучення примусу, грошей і довіря. Кожний з цих складників не виключає двох інших, при чому політичний устрій країни залежить від того, який з них переважає або домінує в чинності провідної верстви.

Диктатура, що є пануванням міцної держави над незорганізованим громадянством, тримається переважно примусом.

Демократія, при якій зорганізоване у політичних партіях громадянство використовує державу і тим її ослаблює, є керуванням грошей.

Класократія співпраця зорганізованого по класах громадянства із провідною верствою, мусить спиратися на довіру, яке заслугує ця провідна верства моральною якістю її представників.

Спробуємо розглянути ці три складові чинники авторитету влади й окремих діячів.

Примус.

Фізична загроза побоїв, смерті чи в'язниці є найпримітивніший, найлекший і найстарший засіб впливу. Але всяка діяльність під загрозою є найменш продуктивною. Взагалі загрозою легше стримати від злочину, аніж спонукати до активності і добрих вчинків.

Якщо примусу вистарчає на забезпечення зовнішньої дисципліни він викликає разом з послухом нещирість. Керувник не може спуститися на підвладних, він прочуває скрізь «зраду». І дійсно в першій сприятливій випадку — невдалій війні чи заколоті на верхах — роками стримуване невдоволення раптом вибухає: раби безжалісно віддячують пануючим за пережиті прикристи та несправедливості.

Почуття небезпеки, що притаїлася і ось-ось вибухне, є дійсним прокляттям диктаторів і не одного з них довело до божевілля. Щоби підтримати свій авторитет, диктатура вимагає міцної сповненої сліпим фанатизмом організації, яка уважно стежитиме, щоб всі розпорядження влади були виконані, байдуже чи вірить народ чи ні, що той наказ влади піде йому на користь. Тому напр. більшовики ніколи не перестануть і не можуть перестати полювати за «ворогами народу», «свідомими шкідниками», «саботажниками», що ніби не виконують сумлінно забаганок московської влади і «навмисне» роблять, аби вийшло, як найгірше.

Тимчасом утопічні розпорядження марксистів в області виробництва доводять населення до голодової смерті, бо вони суперечать людській природі. Щоби протягнути своє панування, московські товариші примушені час від часу міняти свою «провідну лінію». Всі сучасні «закони» ССРСР — про родину, виховання, заробітну платню, приватну власність селян чи

«працюючих» власників державних позик, про права немосковських народів — гостро суперечать «ідеалам» перших років комунізму, але більшовики того відверто не визнають і все притягають у свідки Маркса - Леніна для виправдання своєї викривленої до непізнання «генеральної лінії».

Бож керувати далеко легше, коли народ вірить, що влада має певну мету і знає, куди і як треба до неї йти. Тому, що більшовики вже давно згубили те довіря, вони мають лише один засіб тримати нещасне населення в послуку — це силу, отже безоглядний терор, винищування голодом, засланнями чи кулею в потилицю.

Не кожда диктатура мусить конче мати такі звірячі форми, але Церква вчить, що добрий вчинок тоді лише має вартість, коли він зроблений добровільно, без примусу. Лихі деморалізуючі почуття зростають в тіні диктатури: заляканість та прихована злоба в народі і недовіря та хижачька безжалісність на верхах. Тому диктатура не може бути добром для нашого народу.

Авторитет купований.

Далеко «поступовіщим» і розумнішим є вплив матеріальної нагороди, що його так часто вживають у відношенню до дітей: «поцілуй тітку, матимеш від неї цукерка», або «перейдеш у слідуочу класу — купимо тобі забавку». Згода на вчинок купується, не викликаючи, роздвоєння людської душі, примусу зробити проти власної волі, аби уникнути фізичної неприємности. В дитині, яка так виховується, розвивається нахил нічого не робити без заплати, постійний торг, аби отримати якнайбільше.

Подібних рис набирає відношення між владою і громадянством в демократичних республіках. Влада обіцяє громадянству все, що тільки може, за виконання громадських обовязків, Та ідеалом життя нації мусить бути не крамничка, де кожен отримує стілько, скілько заплатив, наколи не пощасть виторгувати більше, а скорше відносини в родині. Родина буває щасливою лише тоді, коли живе дружно і старші та дужчі допомагають меншим та слабшим з обовязку, а не з розрахун-

ку одержати пізніше рівновартість своїх послуг чи подарунків.

Коли єдиною порушуючою силою в населенню є погоня за збогаченням і почитання золотого тельця, то гроші дають їх власникові певний авторитет. Оце панування золота є головною рисою республік, хоч на перший погляд видається, що там кермує «публична опінія». Думку більшости виробляють часописи та політичні партії, котрі для свого панування потребують значних коштів; зрештою й виборча пропаганда коштує країні дуже багато. Проте республіка не сприяє жертвенности — певні кола, щоправда дають гроші, але роблять це виключно з бажання отримати ще більше користи, коли «свої» дійдуть до влади. «Без риску немає зиску». Отже поза депутатами «обранцями народу» ховаються сили, яким дійсне щастя народу цілком байдуже. — анонімний капітал та його може незаконна, а все ж дитина більшовицької комінтерн.

Усталення республіки можливе тільки в країнах зовні мало загрозованих, де в населенню переважає тип людей невоєвників - продуцентів і де суспільна мораль підупала аж до визнання найвижчого авторитету грошей і донехтування цінностей духовних як моральних, так розумових (інтелектуальних).

Для нас республіканський уряд має ще одну небезпеку. Маючи дуже невідрізані географічні кордони, Українська територія від віків була предметом зазіхань сусідів. Вони надто зацікавлені в тій політиці, яку вестиме Україна, щоби залишити невикористаною можливість внести в наші ряди заколот і побивати нас нашими власними силами, у спосіб порівнюючи дешевий і легальний, себ то фінансовою підтримкою якоїсь української політичної партії.

Довіря.

Найкраще коли дитина кориться волі батьків чи слухає вчителя не лише під загрозою очкура або в надії на «пиріжок» від матері, але в певности, що найліпше робити так, як кажуть старші. Як і все дійсно цінніше, довіря придбати є тяжче, ніж бути дужчим, чи мати досить засобів, щоби купити

згоду. Тому щоб набути такий авторитет, людина мусить стати ліпшою, самовиховуватися, уникати лихих вчинків, які підривалиб до неї повагу, мусить уважно стежити, аби слово і наука не розминалися зі вчинками, бож приклад впливає дужче за слово.

Багато тяжче ніж у власної дитини, придбати собі авторитет в цілому громадянстві. Тому всякий, хто має внутрішнє покликання до громадської праці, до проводу в суспільстві, мусить поставити собі завдання шляхом невпинного самоудосконалення і праці над собою витворити в собі всі властивости ліпшої людини, з яких випливає право і можливість авторитету.

«Знищити авторитети розкладовою роботою легко, а створити їх надзвичайно тяжко», сказав Вельможний Пан няттю в Клівленді 17. 10. 1937 р. І ще: «Надіятися на національну перемогу без плекання національних авторитетів, як духовних, так і світських — це обдурювання самих себе. Духовні авторитети дають нам моральні підстави для цілої нашої роботи, а світські спричинюються до створення суспільних рамок. Тому ми мусимо підносити ідею авторитетів, так занедбану в нашому народі, на належну височінь».

Наш обовязок.

Щоби відбудувати могутню і заможно, дійсно незалежну Українську Державу, мусимо прикладати всіх зусиль, щоб утворити таку провідну верству, яка користуваласяб авторитетом ширших кол населення. І не досить того, щоби тільки самі керовники ставили вимоги спочатку до себе, а потім до інших, — це мусить робити кожний, бо кожному громадянині припадає хоч одна галузь, де він мусить мати авторитет: чи на власнім полі, чи в хаті, чи при громадській або якій іншій роботі.

Зрештою в Українській Державі не може бути двох цілком окремих шарів, з яких оден мав-би наказувати, а другий безкритично слухати. Кожний, хто щиро любить Батьківщину і схоче вірно служити Україні, займе певне відповідне його здібностям і працездатности місце на вищій чи нижчій щаблі громадського чи державного життя. Кожен з тих так би мовити слу-

жителів Нації одержуватиме згори певні вказівки, але матиме також широке поле для власної ініціативи і муситиме мати належний авторитет в очах своїх підвладних.

Багато ріжних чинників складаються на авторитет окремої людини. Не всі вони в однаковій мірі потрібні і важливі, але й авторитети бувають більші й менші. Де які з тих якостей одержує кожен від діда-прадіда і мусить мати їх в крові від народження; а інші набуваються вихованням та освітою. З фізичних властивостей, які можливо вважати більш менш поверховними, найголовніші: високий зріст, відсутність помітних хиб, рішучі рухи, гострий «електризующий» погляд, певний голос. З розумових: знання справи, спостережливість, широкий досвід, уміння оцінювати людей і вибирати собі добрих і відданих співробітників, уміння якнайліпше використати існуючі до распорядимости сили, даючи кожному працю по його здібностям.

Та найважливіші це якости духовні і зокрема моральні: працьовитість, сміливість, рішучість, завзяття, витревалість, віра в справу, самоопановання, почуття обовязку та справедливости, розуміння чести і бажання передати нащадкам славне ім'я, а головне порядне життя по заповідях Божих та глибока віра в Бога, Якому доведеться дати відчит і за власне життя і за долю своїх співробітників.

Щоби бути в стані впорядкувати людяне життя на нашій нещасній Батьківщині, мусимо не лише підтримувати авторитет всіх спільників, що на те заслуговують, але кожен з нас гетьманців повинен повсякчасно стежити за собою, ставити вимоги спочатку до себе, а потім до інших, давати приклад послуху, самопосягати й жертвенности.

Бож не здобудуть волі Україні ані раби, які все роблять тільки під загрозою, ані добродії, що підраховують користь від кожного свого руху! Мусимо бути гідні найкращих предків наших лицарів - козаків, що не гналися за богацтвами, а боронили права та вольности України з почуття обовязку, не вагаючись в кождім менті поставити на карту своє життя за національну справу.

В. Липинський. †

НАРОД І РЕВОЛЮЦІЇ

Одна з найбільших брехень, одидичених по брехливим XIX ст., та, що сучасна капіталістична «буржуазія» це елемент «реакційний», а «народ» — це елемент «поступовий». І брехня ця, раз прийнята, мститься сьогодні на цілому світі. В дійсності **революційна буржуазія**, зорганізувавшись по демократичному, тоб-то скинувши в своїх республіках всі, гальмуючі її революційність, організовані форми здержуючого примусу (релігію і монархію), дала підлеглим їй народам такий перманентно революційний, анархічний і нічим необмежений порив до матеріальної і духової творчості, якого ці народні маси вже видержати не в силі і проти якого, не можучи за ним поспіти, вони починають чим раз гостріше бунтуватись. Найбільшим наприклад революціонером Росії був Вітте, який, не оглядаючись на степінь восприймчивості темних і бідних пасивних народніх мас, дав Росії завеликий розгон; розгон, якого не зміг згармонізувати зі степеню восприймчивості цих мас гнилий і слабкий (завдяки самодержавію) російський консерватизм. Найбільшим реакціонером Росії став Ленін, під проводом якого ці маси весь розгон російської капіталістичної буржуазії — політехнічні інститути, фабрики, залізні дороги — попали та поруйнували.

Большевики, які сотворили найбільше абсолютистичну в теперішніх часах державну владу, оперли цю владу власне на **інертности** «народній» і знищили в підлеглий їм країні всякий поступ: всякий рух вперед у відношенню до того, що дозволено диктаторською

владою, дрібнесенької в порівнанні з народніми масами, комуністичної партії. Одначе вони можуть бути певні, що проти них за це знищення поступу не підійметься ніяка народня революція. Не підійметься доти, доки частина **пануючих** большевиків не збунтується проти другої і не почне (по прикладу ліберальної та поступової частини старої російської провідної верстви) вимагати свободи, «конституції». Революцію буде робити частина большевицьких «панів» для здійснення **своїх власних** — «панських» а не «народніх», тоб-то виходячих від правячої верстви а не від народу — поступових, свободолюбивих та реформаторських ідей, — ідей, впливаючих з їх власних хотіннь, а не з хотіннь народніх, хоч і прикритих, як завжди в таких випадках буває, гаслами «волі народу».

Оці спостереження вповні відповідають реальній природі річей. На поверхню громадського життя, серед його порушуючі поступові сили, не вибиваються і не можуть ніколи вибитись індивідуально найслабші та найпасивніші. Вони скрізь і завжди остаються серед тих, ким правлять, кого організують, кого порушують, кого ведуть — серед тієї пасивної маси, яку прийнято звати народом. І коли народ робить революції, коли він підіймається проти своїх дотеперішніх організаторів і правителів, то не тому, що він сам хоче більшого руху, більшого поступу, а тому, що він **даного** способу руху, **даного** методу правління і організації вже не восприймає. Причини всякого незадоволення народнього завжди лежать в панах: в нездатности і нікчемности тих старих панів, які його досі організували, і в революційнім бажанню влади у тих панів нових, які хочуть тепер самі запанувати і народ своїми новими, поступовими та революційними, способами організувати. Всяка революція означає лише те, що під владою старих правителів витворились серед даного громадянства нові, бажанчі влади, провідні сили. Ці кандидати на нових правителів для здійснення своїх імперіялістичних хо-

А щоби наша любов до України не скерувалася на хибні шляхи і не вилилася в шкідливі борюкання отаманії, щоби наша праця й жертвеність не пішли марно, мусимо виховувати в собі і ширити в своєму оточенню послух та поняття гієрархії і пошану перед найвищим Авторитетом Нації в формі підпорядкування себе одному політичному центру, який затвердить Ясновельможний Пан Гетьман.

тіннь підіймають народ проти його правителів тоді, коли останні, через зужиття та ослаблення свого методу організації (який колись їх привів до влади), самі вже зужились і ослабли.

Тому то для всякої правлячої верстви vox populi, vox Dei — «голос народу, голос Божий». Всяке незадоволення народне єсть ознакою внутрішньої моральної та матеріальної слабости даної правлячої верстви; ознакою того, що вона втратила вже необхідні для проводу та організації або рухові (динамічні), або здержуючі (організуючі) прикмети. Іншими словами: що вона втратила, або хотіння влади і віру в законність цього хотіння, або уміння оце хотіння та оцю віру здержувати і організувати, і що серед тих, ким вона править, вже почалась революціонізуюча робота її конкурентів до влади.

Але тому також народ, яко такий, ніколи не користає і не може скористати з революцій, зроблених силою його більшого числа і силою його тяжести. Навіть в випадку його повної перемоги, повного винищення даної правлячої верстви і тієї ступені поступу, яку ця верства собою репрезентувала, влада і провід не дістаються ніколи в його руки, а в руки тих, що своїм умінням використати оцю зненависть народню до старих правителів, показали себе од цих старих правителів сильнішими. І як сильніші, вони беруть народ в свої нові державні кліщі, тим цупкіші, чим більше їх влада єсть дійсно народня, чим більше вона обмежує всякий рух вперед, всякий поступ і всяку свободу.

Коли-б маси могли керуватись логічним розумованням, а не почуттями та пристрастями, то вони певно ніколи-б ніяких революцій не робили. Бо вони-б знали, що всяка революція готує для народу тільки нову владу, і що всяка стара провідна верства, сама вже своєю попередньою активністю і тяжкою порушуючою працею зужита, обезсилена і упасивнена, більше подібна і більше близька до народу, більше в своїм імперіялізмі поміркована (бо більше вже досвідом влади умудрена) і тому менше для народу небезпечна, ніж перемігша своєю більшою актив-

ністю і більшим імперіялізмом, сильніша верства нова. Але тоді людство напевно в нерухомості завмерло-б. І тому повну нездатність мас до думання та предвиджування — нездатність яку скрізь і завжди використовують всі поступовці і революціонери — треба мабуть захувати до найбільше сприяючих рухові сил природи.

Одначе, як-би в громадським життю піддаватись сліпо силам природи, то треба-би признати, що найкращим був-би такий ритм руху: кандидати на нових провідників, піднявши своїм зусиллям пасивний народ проти провідників старих, поголовно їх вирізують; нищать всю ними сотворену ступінь духової та матеріальної культури; після довгих зусиль доходять до того самого місця розвитку; знов на тім самім місці вирізуються народом під проводом нових кандидатів до влади, і т. д. в безконечність. Розуміється ніякого поступу при оттакім «природнім розвитку» не було-б. Не було-б тому, що **поступу не можна помислити без досконалення і розвитку вже існуючого, яке, щоб могли досконалитись і розвиватись, мусить бути задержуване, мусить бути консервоване.**

Не могло-б бути також при такім «природнім розвитку» і нації. Бо нація, в розумінню витвореної цілим рядом покоління певної суми, иншої ніж у других націй, духової та матеріальної культури, для самого свого буття вимагає задержування і консервовання (а не повсякчасного винищування!) цієї вже витвореної національної культури. Коли кожна нова верства провідників вирізувала-б поголовно (чи, що рівнозначне, усувала-б зовсім од влади) попередніх, і разом з ними винищувала-б всю вже витворену нацією культуру та традицію (вже здобутий досвід і вже **усвідомлені** спільні потреби та аспірації), то при такім ритмі руху ніякої нації на даній території не було-б. Кожні нові кандидати на провідників починали-б таку «націю» від себе, инакше-б її розуміли, навіть инакше називали, і в результаті на такій території був би вічний рух до буття нацією, але нації ніколи-б не було і бути не могло.

(Листи до Бр. Хл. Писано в 1924 р.)

Н. Корчак.

НАЦІОНАЛІЗМ ДЕРЖАВНИЦЬКИЙ ТА НАЦІОНАЛІСТИЧНЕ СЕКТАРСТВО.

(Стаття дискусійна)

Кожна нація має такий уряд, який вона за-слуговує. Тому різні нації мають ліпші або гірші уряди. Ми українці не маємо якого уря-ду, бо дотепер не змогли показати себе гідними і вартими власної держави.

Всі бажаючі бути вільними нації в боротьбі за своє незалежнення намагалися висунути на передній план все, що лучить народ в од-ну силу, а різні другорядні питання, що мог-либ викликати суперечки, відсували в тінь до того часу, коли буде досягнута основна мета — незалежність. Українці ж навпаки боролися і боряться між собою за питання другорядні та-кі, що поки нема держави, жадного значіння не мають. Справа стоїть так, що існуючі на-ціональні рухи борються за форму державного устрою України та за будучу владу в ній, в якійсь фатальним засліпленню думаючи, що Держава Українська конче і невідклично з чи-єїсь ласки повстане.

А забувають вони, що без об'єданого зу-силля самих Українців можуть заходити різні зміни на Українських Землях, можуть ті землі переходити з одних рук до других, але Держава Українська справжня там не повстане ні-коле.

Нема Держави Української без українсь-кої сили. Нема сили української без єдності і братерства між українцями.

Невже українці з державного погляду такі нездари? Я відповім, що ні. Адже значна час-тина австрійської жандармерії та більшість ро-сійської набралася з українців, адже біль-шість вищого і середнього духовенства ро-сійського з українців формувалася, а між урядництвом та у війську на українців припа-дав пропорційно до кількості населення біль-ший відсоток, ніж на інші національності. Чо-му ж вони давалися притягти до будови чу-жих держав, а не боролися за свою?

У відповіді на це питання лежить причина цілої недолі українського народу. Українці мали і мають патріотизм та національне почут-тя не слабші, ніж другі нації. Були і є в українським громадянстві жертвеність та само-посвята. Біда лише в тому, що в масі україн-ській переважно такі угруповання до сили приходять, що з національного почуття, жерт-

венности та самопосвяти народньої жити на-магаються, з геройських вчинків ліпших си-нів України для себе джерело доходу роблять, все що лежить в межах їх досягу оплюгавлю-ючи і від справи національної своїх інако ду-маючих братів відштовхуючи.

Тому власне і неможливе ніяке об'єднання українських сил, бо є в українстві такі чинни-ки, що його не шукають і проти нього бо-ряться. Вони думають, що всяка інша україн-ська сила, то для них не підмога, не зміцнен-ня, а конкуренція, яка відтягатиме дохід з ріж-них бойових фондів. Тому вони всім і всюду війну виповідають і все, що має власні погля-ди, поборюють.

Саме в таких нікчемних намаганнях джере-ло націоналістичного сектарства шукати треба. На словах вони поборюють ворогів України большевиків та поляків, всіх, хто не з ними, до ворогів зачислюючи, а на ділі полякам та большевикам від теї боротьби ні свербить ані болить, натомість в українським таборі вели-кий заколот, разбрат і злоба шириться, якраз большевикам та полякам на користь.

На розклад московської білогвардійщини большевики великі гроші витрачали, щоб ріж-них військових на провокаторів купити. Для України вони готові ще більше витрачати, бо українська справа для большевиків і для Мос-ковщини багато небезпечніша ніж білогвар-дейська. І витрачають. Тепер уже ми бачимо, що большевицькі засоби до деяких націоналі-стичних редакцій просочуються. Коли перебу-вав Вельм. Пан Гетьманич в Канаді, то націо-налісти з О.У.Н. зробили з комуністами спіль-ний «народній фронт», щоби здискредитувати гетьманський рух та його Провід. Хоч вони і провалилися зі своїм фронтом, але всім дер-жавотворчим силам українським добре зятя-мити треба, що в рішальний для України мент О.У.Н. піде з комуністами. Розуміється, що в газетах та на словах буде воно комуністів ля-ти, а на ділі робитиме якраз так, як їм треба. Таке в 1918 році, коли валилася гетьманська Держава Українська, вже було. І до цього треба бути добре підготованими.

Власне в такому сектарстві лежить найго-ловніша причина нашої недолі. Але не треба

вину за це на націоналізм складати, бо націоналізм ріжний буває в залежності від успособлення людини. Націоналізм інтелігентів, балакунів, що намагаються словами та ідеями проти фізичної сили та зброї воювати — це УНДО. Націоналізм отаманів, що хотіли б жити з держави, а коли держали немає, намагаються жити з політики, збираючи ріжні фонди — це О.У.Н., а творчий націоналізм, що стремить до об'єднання всіх здорових сил нації — це Фронт Національної Єдності.

Коли б «націоналістичні отамани» менше думали про себе, а більше про той бідний народ, з котрого намагаються жити, тоді б вони порозуміли, що власну хату треба будувати з такого матеріалу, який є, а не з такого, як їм хотілося б мати, і своя власна хата, яка б вона не вийшла, все краща за чужий палац. Та ще невідомо, чи зуміли б вони щось збудувати, наколиб навіть всі українці якимсь чудом поставали такими, як їм до вподоби. Наколиб поплили гроші на бойові та інші фонди, цеб ще не значило, що повстане держава.

А порозумівши це, вони переконалися б, що сила Українського Народу полягає в єдності. До цієї єдності веде одинокий шлях, всім українцям вказаний Вельм. Паном Гетьманцем Данилом:

— «Об'єднання на тлі віри Христової, державної традиції і нашої національної культури всіх націоналістичних сил Українського Народу».

На жаль до такого об'єднання найменше прагнуть ті, котрі повинні, як націоналісти другим приклад подавати. Пишучи про це, маю на увазі не національно чесне рядове членство, а тих визнаних і невизнаних отаманів, що творять із себе партійну головку.

Я є певним, що провід Фр. Нац. Єд. вже раніш мене зрозумів суть цього націоналістичного протидержавницького сектярства і тому сміло пірвав звязки з отаманами руїнниками та твердою ногою став на шлях національно - державницький.

Колиб наші отамани з націоналістичної секти більше любили свій нарід, на кошти якого живуть, ніж себе, то вони, як і другі наші провідники з табору націоналізму державницького, розумілиб націоналістичну ідеологію як:

1. Плекання в Українському народі почуття окремішности та відрубности і оформлення цього чуття в духовно - фізичну революційно-національну силу, спрямовану проти інтернаціонально - комуністичної зарази та внутрішньої анархії, бруховеччини та гайдамачини.

2. Мобілізація всіх, як духовних, так і фізичних сил народу для створення сильного

своєю єдністю фронту і скеровання його до бою за визволення України від окупантів і створення Незалежної Соборної Держави Української.

3. Плекання в українському народі взаємної любови, пошани та зрозуміння шляхом відживлення українських традицій, якими вьжеться минувшина зі сучасністю і будучиною, та які не давалиб кождому отаманові змоги зачинати історію України від себе.

4. Плекання в собі на зразок японських самураїв любови, завзяття та самопосвяти на славу Носія Маєстату Нації Монарха України.

5. Плекання в своїм народі віри християнської, як підвалини нашого духовного життя.

6. Плекання в народі любови до меча, як символу державної незалежности, і плуга та станка символів добробуту економічного.

Такий на мою думку мусить бути фундамент націоналістично - державницької ідеології Українського Народу. З цієї ідеології випливають, як основни приписи, вимоги а) гєрархія та дисципліна, джерелом якої мусить вьжачатись Монарх, б) скеровання всіх сил та засобів не для власної партії, а для власної Національної Незалежної Держави.

Триматися в керуванню державою рамиць, хочби навіть в кубі націоналістичної партії, значить ставити державу на шлях політично - соціальних революцій, які в минулому так майстерно використовувалися москалями і поляками, а рік 1918, коли українці самі розвалили свою Гетьманську Державу, може бути прикладом.

Навпаки передбачити напрямок життєвого поступу і відповідно до того надавати незмінному в своїй суті націоналізмові ту чи іншу форму, відповідаючу вимогам часу і життя, як це роблять японці, — значить заховувати націоналістичну ідеологію вічно молодою і вічно творчою Монархові на славу, а цілому народові на добробут і розвиток.

Сповнені вщерть свідомістю геройських традицій України, мусимо прислухуватися до її окуплених кровю заповітів, мусимо позбутись усіх смертельних гріхів нашої історії, особливож зрадницької, окаянної, братовбивчої кирині, й лаштувати смертоносну зброю не брат на брата, а на ворога.

Др. Остап Грицай.

А. Білопольський.

СТАРА ПІСНЯ

Успіхи Вельм. Пана Гетьманича в Спол. Державах та Канаді не на жарти стурбували большевиків і українських націоналістів. Большевикам одверто виступати вже не випадає, бо чим більше вони когось лають, тим більше тих людей поважає і цінить загал. Отже всі напади сконцентровані на націоналістичному секторі, розуміється, не без допомоги большевиків, бо коли у обох в цій справі ціль та сама, то єдність акції і спільні засоби придуть самі собою.

В націоналістичних виданнях вже хто знає котрий -раз передрукуковується пашквіль Доленги, невідомо ким і за які гроші написаний і виданий декілька років тому проти Я. В. Пана Гетьмана. Закиди там наводяться такі, що їх вже хто знає скільки разів опрокидувалося і надокучили вони вже всім своєю заязленістю.

В числі 8 «Нашого Клича» редактор наводить «екстракт» із тих всіх закидів, навязуючи цей виступ до подорожі В. П. Гетьманича.

Стаття писана не з тою метою, щоб нас повернути з хибного шляху, бо авторові болить серце, що ми помиляємось; ні, це зроблено з явним наміром нас образити, щоб довести українську ворожнечу до такого ступіня, при якому ніяке порозуміння і примирення неможливе, навіть коли його всі бажають і воно необхідне. Ясно, що користь з цього тільки для наших ворогів, і ясно, що ці виступи робляться большевиками та поляками при допомозі своїх людей, всунутих в провід націоналістичних організацій. Рядові націоналісти не здають собі ще з того справи, але вже недалекий той час, коли правда вийде наверх.

Найліпше було б залишити такі закиди без уваги. Але ми мусимо відповісти, щоб наші прихильники і противники не подумали, що ми надаємо таким твердженням рацію.

Отже автор питається «писарів із гетьманських часописів», «чому гетьман Скоропадський, маючи в руках владу, не призначив на посади відпо-

відальних урядовців українців, а москалів; чому гетьман Скоропадський не призначив до військових управ українських старшин, а старих московських генералів чи полковників російської національності; чому гетьман Скоропадський затвердив на посаді київського митрополіта Антонія Храповицького, який ціле життя боровся з українським рухом». Таке саме питання ставить автор відносно губерніяльних архієпископів. Чому гетьман формував карательні експедиції, а не війсь-

Ставлення таких питань свідчить про те, що автор ніби й тепер вірить, що для організації і проводу держави вистарчить знати лише українську мову, що можна на кого будь надіти генеральський уніформ і він стане генералом, надіти окуляри і стане професором, підписати наказ і всякий може стати відповідальним урядником. Ми ж навпаки тримаємося переконання, що для організації та проводу державного життя за мало не тільки української мови, а навіть науки, що до того потрібна ще довголітня практика.

Я. В. П. Гетьман призначав таких міністрів, а міністри брали таких урядників і старшин, які знали те, за що бралися, хоч не володіли ще українською мовою, бо тоді вижчих урядників та старшин свідомих українців були лише одиниці. Що Він робив добре, тепер в цьому сумніваються лише ті, яких навіть довгі роки вигнання не навчили державно думати.

Адже ж по розваленню гетьманства, Директорія набрала міністрів, старшин та урядників, які досконало знали українську мову, могли бути навіть добрими аматорами на виставах. А що з того вийшло? Не продержалися в Києві навіть двох тижнів. Чи не ліпше було залишити старих урядників і приставити до них комісарів так, як це зробили большевики? Чи не ліпше було свого Осадного корпусу фахового генерала, а самому стати при ньому комісаром для догляду? Я є певний, що

при фаховому проводі Осадний корпус С. С. утримав би Київ, бо галицьке військо не було здеморалізоване большевицькою пропагандою, і большевицького війська не було більше. Тоді доля України була б цілком інакшою.

Аджеж Я. В. П. Гетьман зрікався влади не на те, щоб сьогодні націоналістичні редактори писали «бувший» Гетьман, а на те, щоб вся влада без заколотів на місцях якнайскорше перейшла до нового уряду. Адже по гетьманським уряді отамани застали скарбниці повні грошей, які мали ще свою ціну і склади повні муніції та живности. Вибух Київського арсеналу, зроблений большевиками, що ним так пишається редактор, це дрібниця, бо таких складів були десятки.

Так само є і з митрополітом Антонієм та єпископами. Митрополичий пост, це не посада, а служення до якого треба готуватися все попереднє життя. Від сьогодні на завтра неможливо стати митрополітом ані єпископом. Чи дійсно вірить автор що, коли призначити митрополітом та єпископами ріжних п'яниць - пройдисвітів, як напр. славозвісний Курило, чи інших розстриг або самосвячених служителів церкви, то така церква може існувати і виконати свою ролю в громадянстві. Чому ж тоді він не потрафив зорганізувати української церкви тут в Аргентині з п. К. Курилом? Московщина свого часу, захопивши Україну, не розганяла українського вижчого духовенства, а навпаки притягала його до себе, обсажувала ним свої єпархії на півночі, і то їй не пошкодило, а навпаки помогло, тому не було великого лиха, наколиб який старий єпископ продержався на Україні де який час до передачі свого посту більш відповідуючим вимогам часу наступникам.

Крім того митр. Антоній, як оказалось, не був таким уже ворогом України, бо уміраючи благословив своїх наступників і вірних до творення самостійної України, про що писалося навіть в тутешній «Пренсі». Що правда, він виступав проти українства, але тоді коли те українство репрезентувала виключно атеїстична інтелігенція та

войовничий проти церкви соціалізм.

Що до карательних загонів, то вони дійсно існували, бо поміщики звязувалися безпосередньо з німецьким та австрійським військом, продавали їм збіжжя і просили військової допомоги для розрахунків зі селянами, але це до гетьманської влади так само відноситься як і до Центральної Ради, бо почалися ці переслідування, ще при Центральній Раді і вона проти них нічого не могла зробити. При гетьманському уряді їх з великим трудом по кількох місяцях зліквідовано, коли влада зміцнилася.

І оповіщення федерації вийшло б нам на користь, якби отамани не розвалили держави. Для допущення України до Версальських і Тріанонських переговорів, антанта вимагала, щоб Україна оповістила себе частиною Росії і її наслідницею. Тоді Україна могла вимагати приобіцяну договорами для Росії Галичину і Константинополь. Як би не розвал самої Української держави, то вона б з певністю ще й сьогодні існувала, як самостійна держава поруч большевицької Росії, а саму федерацію по прилученню Галичини можливо було б знести таким самим актом, як її оповіщено.

Большевики пишуть, що Я. В. П. Гетьмана вибирали поміщики, а націоналісти це повторюють. Загально відомо, що Я. В. П. Гетьмана проголосив з'їзд хліборобів, де 90% учасників були заможні селяни.

Намагання привязати до українського монархічного руху «Взаємну Допомогу» чи православну церкву смішне. Всім відомо, що Взаємна допомога існувала і закрилась де кілька літ до засновання Союзу «Плуг та Меч». А православна церква не мала і не має нічого спільного з гетьманською організацією. Участь де яких гетьманців в її заснованню не зобов'язує ні до чого Союз «Плуг та Меч», бо там були також і протигетьманці і не стане ніяка поважна людина робити закиди гетьманській організації, коли напр. який з її членів зачав би писати невдалі вірші, або був поганим аматором в гуртку чи став членом якоїсь аполітичної організації, яка б не дотримувалася свого статуту.

І. Чередниченко.**КЛИЧ І ПЕРЕКЛИЧКА**

Скромна діяльність нашої організації не дає спати редакторові «Нашого Клича». За останній час майже немає числа, де він не присвятив нам пари «теплих слів». Не так давно в «Н. К.» на першій сторінці появилася стаття, в якій він в «чулих і чуттєвих» виразах дав нам свою «прихильну» оцінку.

Відтиля ми довідуємось, що ми пасожити, безхребетники, генеральські денщики, які на кождім перехрестю шукаємо нової дороги і т. п.

Чи ми денщики, чи ні, про це шкода часу спорити, бо дуже часто «муками» мають інші погляди на річі, ніж інші люди, а відносно шукання дороги на перехрестях, нам здається, що горячий редактор помиляється. Ми йдемо тею дорогою, якою йшли наші діди та прадіди і якою інші народи дійшли до могутности, а боевий редактор не шукає дороги на перехрестях, бо він теї дороги взагалі не має, а боює на дикому полі, заблудивши в трьох соснах фашизму, націонал - соціалізму і гайдамачини.

Ціла стаття писана в такому горячому тоні, що, хто не знає, може подумати з тривогою, що розпалений редактор десь гризе собі п'ясточки «в етосі свого змагу» і зубами вириває цвяхи. Але потім читач заспокоїться, бо стаття кінчиться досить лагідним акордом: дайте жертви на пресовий фонд

Хитро підходить: бо якби з того почав, то навряд, чи хто дочитав би той «виллив емоції» до кінця.

В ч. 8 «Н. Кл.» спритний редактор доводить чорним по білому, що Вельм. Пан Гетьманіч федераліст, бо він в одній зі своїх промов сказав до канадійців таке: «Українці хочуть бути так вільними, як канадійці». «Канада — англійська домінія — отже, додає редактор, Україна мусить бути російською домінією».

Тут п. редактор зраджує своє бажання когось обманити. (Коли знайти дурнішого за себе, то така справа звичайно вдається). Але за мало має пороку. Аджеж всякий, хто поцікавиться поглядами Вельм. Пана Гетьманіча, прочитає в будь якій Його промові, що Він стремить до Самостійної, Незалежної Української Держави. А що в Українській Державі громадяни малиб таку свободу, як у Канаді, то немає в цьому безпеки, бо Канада має більше порядку і свободи, ніж будь яка націоналістична організація.

Як так людей дурити, то ліпше не починати, бо всякий бачить, що це партацькі затії — «чамбонада».

Другий такий самий «чамбон» сидить в «Нов. Шляху» в Саскатуні. Писав, що Я. В. Пан Гетьман москаль і Син Його також, що Вони хочуть віддати Галичину Польщі, а Вел. Україну Московщині (а самі хіба сидіти на еміграції), що української мови вони не вживають і не знають і т. п. небиліци.

Потім приїхав В. Пан Гетьманіч. Люди почувули, що Він говорить по українськи не гірше, коли не ліпше, від самого редактора, і пропала редакторова кількалітня праця.

В тому самому Саскатуні, твердині націоналістів, В. П. Гетьманіча вітали не менш урочисто і численно, ніж в інших містах Канади, при чому на святах були також і націоналісти, не зважаючи на заборону з боку їхнього проводу. Навіть (аж подумати страшно) коло двохсот душ виходили на стацію зустрічати. Це вже щось поважніше, ніж з'їзд націоналістичних світил з аргентинськими делегатами включно, на який ніхто не звернув уваги. В тих аргентинських делегатів там так само повірили, як і в те, що В. П. Гетьманіч москаль.

В числі 9 «Н. Кл.» пише про компромітацію В. П. Гетьманіча і наводить, що в Православному Соборі в Вінніпегу, (захопленому большевицьким агентом Свістуном і повернутому в ком. агітку), відбулося 2 січня віче різних організацій, яких «Н. Кл.» начисляє аж 11. Те віче відбулося, як пише «Нов. Шлях» в присутности 800 душ (видно дрібні були люди та організації, коли їх стілько в тім соборі помістилося), і було ухвалено заявити, що п. Данило Скоропадський не є «принцем» і що присутні одобрюють становище Свістуна. «Н. Кл.» називає подорож Вельм. П. Гетьманіча «авантюрою», що скомпромітувала українське ім'я перед чужинцями.

Спішимо заспокоїти «Н. Кл.», що справа стоїть далеко не так трагічно. Що большевики змобілізували всі сили та засоби, щоб пошкодити В. П. Гетьманічу і українській справі, це зрозуміло, бо інакше їй бути не могло; а що націоналісти пішли їм на руку і щиро допомагали, це не для всіх українців зрозуміло, але для нас вже давно ясно, чому.

А що тим виступом большевики та націоналісти зкомпромітували тільки себе, а не В. П.

Гетьманича і не українську справу, наводимо такі докази:

1) На привітанню В. П. Гетьманича в тому самому Вінніпегу було присутніх понад 2000 душ і багато повернулось додому, бо саля більше не вмщала. Вітали його представники місцевої влади і Ексц. Єпископ Кир Василій Ладика. На стацію виходило зустрічати понад 500 душ.

2) Коли робилася в правосл. соборі ця шопка, то Вельм. П. Гетьманич був у Саскатуні. Посадник (бурмистр) Саскатуну (того самого, де виходить «Нов. Шлях») Дост. Р. М. Піндієр, прийшовши особисто привітати В. П. Гетьманича, сказав з цього приводу: «Мене зовсім не турбує цей протест. Я вже не раз був під їх обстрілом. Беріть їх такими, як вони є, і не звертайте на них уваги».

3) Місто голова Канадійського Легіону Др. І. Е. Мак Дермит заявив: «На нас протест цей не поділав ані трохи; ми поцікавилися тільки, звідки він походить, та хто і чому його улаштував, та й оцінили його з теї точки погляду».

Обидва канадійські достойники в дипломатичний спосіб потвердили українську народню примовку, що не треба на деяку річ звертати уваги, то менше смердітиме.

Шкода, що розпалений редактор «Н. Кл.» не хоче, чи не може зрозуміти, що коли большевики когось лають, то це в очах канадійського уряду та громадянства є честь, а ніяка компромітація.

А що канадійці титулювали Вельм. П. Гетьманича «Ваша Високість» і газети писали the ukrainian prince і crownprince, то це справа їх чемности. Вельм. П. Гетьманич, навпаки, говорив представникам преси, що він не принц, а Гетьманич, а вони потім, хоч і не вживали слова принц, то часто додавали до слова Hetmanich — His Highness, або Son Altesse, і ця чемність знову доводила українське Гуляйполе до шевської пасії.

Одна газета (очевидно, співчуваючи «нашим» меншостям), написала навіть The white russian prince себ-то російський білогвардейський принц. Дивно, що «Н. Кл.» з цього ще не зробив вжитку.

«Наш Клич» в числі 32 на 1 стор. пише таке.

«Отаманів на всі маленькі сектори нашого спільного фронту!!! Отаманів у шкільництво, в кооперацію, в релігію, в спорт і руханку, в банки, в парцеляції, в пресу і пропаганду!!! Отаманів на Волинь і в Галичину!!!»

Прочитавши таку багато обіцяючу заяву, ми

чекали великих подій. Гадали, що автор статті стане аргентинським генералом, а п. Примак щонайменше висвятиться на Єпископа української національної греко-сокольської церкви на «катедру» чудесно счезнувшого, як дим, Перекропленого Єпископа Кир - Коняк - Курила, а п. Кривий, може, стане професором чорної та білої магії на місцевім університеті, або хоч при ньому. Але, на жаль, нічого не сталося. Видно вони й самі не вірять в те, що пишуть.

В Нью Йорку виходить газета «Січовий Клич», орган військ. організації «Чорноморська Січ». Вона подає дуже цікаві відомости про внутрішнє положення П.У.Н. Бувший видатний бойовик У.В.О. Королишин, учасник найсмівливіших бойових виступів в краю, якому майже чудом удалося вирватись з Польщі, дуже розчарувався, коли побачив цю компанію зблизка. Він пише, що п. Коновальця цілковито відсунув від впливу п. Сенік, людина типу Сталіна. Він мав сказати п. Коновальцеві: «Ви надаєтесь на провідника лише, поки загал про Вас нічого не знає», і п. Коновалець тримається лише номінально. Очевидно, вони знають темні плями оден другого і тим себе взаємно шахують. Як видно зі всього, п. Королишина злостить думка, що наколиб його поляки повішали, то п. Сенік збирав би його іменем гроші на свій прожиток. Очевидно і в редакції «Н. Клича» не дуже люблять п. Королишина, бо наколиб його поляки вбили, то на бойовий фонд щось би більше капнуло.

Кожда громада переходить через моменти кризи, коли стара провідна верства відмирає, а нова формується. Ця криза кінчається або занепадом громади, або її відродженням з приходом до впливу нової провідної верстви.

Критичного для громади обороту набірає справа, коли змагання між занепадаючим і наростаючим провідом виливається в формі боротьби між старими віком і молодими групами. Тим криза лише поглиблюється, бо коли старий провід був нікчемний, то молодий віком ні при яким збігу обставин не може бути за нього ліпшим. Коли не прийде оздоровлення в інших формах, то такий молодий віком провід буде знесений ще молодшим задовго до своєї старости.

Всяке молоде покоління є призначене або продовжувати та удосконалювати діло батьків, або безслідно загинути.

Н о в а к н и ж к а

Іван Гончаренко.

НАЦІЯ В ВІЙНІ.

Сучасні погляди на війну.

Видання «МОЛОДОЇ УКРАЇНИ».

Париж, 1937. Стор. 60. Ціна 1.50 зол.

Заходами редакції «Молодої України», вийшла в світ книжка І. Гончаренка «НАЦІЯ В ВІЙНІ». Автор її, добре відомий українській еміграції бойовий старшина нашої визвольної боротьби, б. сотник Сердюцької Дивізії та б. Командир 4-го Полку Січових Стрільців, не перший раз виступає на публіцистичному полі. На цей раз він збагатив українську військову літературу. В стислій формі, ясно й коротко він подає нам погляди найвидатніших військових авторитетів європейських на життя народів узагалі, на війну та на будучу війну зокрема.

Як безпосередній учасник нашої визвольної боротьби, автор правдиво зазначає причини нашої воєнної катастрофи — це розброювання нашого народу підчас самої боротьби як москалями, з їхньою підступною теорією соціалізму, якого вони обернули на службу московському імперіялізмові, а після й нашими власними землячками, сповідниками різних чужих теорій. Ці останні дивилися на Україну, як на безмежне поле божевільних експериментів, а не як на Батьківщину, яку треба боронити. Наведені й підсумовані факти так яскраво про це свідчать і так широко промовляють та закликають до виправлення помилок і заподіяної Україні кривди, що кожний Українець повинен цю книжку перечитати. Це перша спроба в нас дати синтезу розвитку воєнної науки взагалі. Написана вона для того, щоб озаячити наш загаль з цією наукою в основних рисах. В добре пов'язаних між собою розділах — «Життя й війна», «Озброєна нація», «Мобілізація духа нації», «Людина й матерія на війні», «Дещо про організацію армії», «Сутність командування», «Провід війни й політика», «Методи вивчення війни», «Воєнні доктрини» — автор, знавець широкої й багатой воєнної літератури європейської та й сам бойовий старшина викладає вміло й просто, доступно та зрозуміло, а через те книжка читається з великим зацікавленням та лише сильне враження. Велика вартість цієї книжки в тому, що вона обгрунтовує військові питання на досвіді великих воєнних авторитетів.

Важко проглянути й прийдешне, але досвід

минулого завжди був цінний для тих, які не хотять опинитися під сподом у боротьбі. Знаючи про цей досвід Українцям належить у першу чергу. Книжка І. Гончаренка є на часі, а таких книжок дай нам Боже як найбільше. Кожний український патріот, який думає про будучину свого народу повинен читати воєнну літературу, а книжка сотн. Гончаренка може бути дуже доброю основою, бо на кінці її автор подає й значну воєнну літературу, яку він використав для викресання сучасних поглядів на війну.

Поширювання воєнного знання між нашим народом, а особливо між його провідною верствою, є заporукою, що будуча війна не застане нас такими, якими ми були в 1917 році.

Книжку можна набути в Книгарні Наукового Т-ва ім. Т. Шевченка у Львові, або на складі «Молодої України»:

La Jeune Ukraine

8 rue de Condé. Paris 6-e.

Павло Пономаренко.

З А М І Т К А .

Стаття «Монархізм і Націоналізм» в числі 3 нашого видання знайшла відгук в різних таборах. Орган Ф. Н. Є. «Українські Вісти» у Львові в статті п. Іванейка приймає висновки автора майже без застережень. Натомісць «Український Робітник» в Канаді, погоджуючись до певної міри з висновками, вносить де які застереження що до передписок. Зокрема рішуче заперечення викликало твердження автора дотично відношення зденационалізованих кол українського суспільства до Української незалежної державности. Опонент з «Укр. Роб.» висловлює, загально беручи, слушне твердження, що військові, як зденационалізовані, так і чужинці, які заангажувалися в справу Української державности залишилися вірними їй до кінця. Автор поділяє це твердження, але звертає увагу, що він має на думці не військових, а політичних діячів, які в ліпших часах приступили до Українського державного будівництва і претендували на рішачий вплив і провід, а в сучасний мент, будучи на еміграції з власного переконання знаходяться поза межами існуючих гетьманських організацій.

СТАРА І НОВА КОЗАЧИНА

Козаччина була класократією, тоб то такою в українських умовах найбільше до влади, здатною — аристократією, яка тому, що вона себе за аристократію уважала, ставила вимоги перш за все до себе, а не до народних мас. Вона не перекладала своїх державних обов'язків на народ, а давала сама приклад народові, як треба ці обов'язки виконувати. Вона не йшла за народом, а вела народ за собою. Вона не принижувала себе до середняків, чи під-середняків, а тягнула всіх їх на верх — до себе. Вона не покладала надій на народню творчість, а сама творила, сама давала народові свій творчий порив. І врешті, хоч більша її частина була зайшлими «Варягами» по походженню, але ці «Варяги» були вже асимільовані, вже звязані органічно — подружжями, володінням землею, звичаями, мовою і т. д. — з місцевою пасивною масою, і тому — не механічно, не страхом, не своїми варяжськими «касками» — а своєю органічною близькістю до пасивної маси вони поривали її за своїми хотіннями, за своїми ідеалами...

Катастрофа прийшла для нас тоді, коли по знищенню козацької аристократії, Україна залишилась з мільонами селянства. Завдяки оцим завеликим мільонам елементів пасивних і пропорціонально до них замалій скількості елементів активних, ми докотились до руїни державної і національної. І власне вся історична вага сучасного моменту лежить в тому, що якраз тепер ця трагічна для нас пропорція починає мінатись. Під впливом передвоєнного колоніального насичення України, розвитку матеріальної культури, далі війни, революції і багатьох інших причин, стали знов з посеред розворушеної людської маси на нашій території виділятись в великому числі нові елементи активні. Оця наша нова майбутня аристократія, майбутня провідна і правляча верства — оця активна меншість, а не пасивна більшість — це і єсть єдина реальна, національно і державнотворча сила України.

В руках цієї нової сили лежить наша будуччина, як нації і держави. Від методу її організації залежить ця будуччина. Він мусить цій новій аристократії нашій дати таку силу, щоб вона могла потягнути за собою до України мільони пасивних мас. Коли нова українська аристократія своєю внутрішньою організованою силою не захопить для своєї державної і національної творчости цих пасивних мільонів — коли вона як сила українська не здобуде собі морального авторитету і сили матеріальної — її забсорбує знов Росія та Польща, і знов мільони «українського селянства» лишаться мільонами, але України з цими мільонами як не було так і не буде... В. Липинський.

Надіслані видання.

«ПРАВДА». Ілюстрований часопис - тижневик. Річна передплата дол. 2.—
"Red. Prawda", Ul. Grodzickich 2, Lwow.

«ДАЛЕКИЙ СХІД», збірник статей. —
«ЗВІДОМЛЕННЯ ПРО ПРАЦЮ УКР. НАЦ. КОЛОНІЇ В МАНЬЧЖУ-ДІ-ГО», звіт і збірник статей.

Novotorgova ul. 9, Harbin, Manchuria

«ЧАС», щоденний український часопис
Strada Petrovici 4, Cernauti, Romania

«УКРАЇНСЬКИЙ СОКІЛ», часопис Союзу Українського Сокильства за кордоном. Виходить раз на місяць.

Korunovacni 2, Praha-Letna,
Checoeslovaquia

«КАЗАКИЯ - КОЗАКІЯ». Литературно-історический и інформаційний журнал.

Praha XIII, Kollárova 645.
Checoeslovaquia.

«ВІСТІ УКР. ТЕХН. ГОСПОД. ІНСТИТУТУ» позаочного навчання.

Podebrady, Zamek, Checoeslovaquia

«УКРАЇНСЬКИЙ ФІЛЯТЕЛІСТ». — Відень.

Gersthofenstr. 138|8, Wien XVIII.

«МОЛОДА УКРАЇНА», місячник незалежної думки.

La Jeune Ukraine, 8. rue Condé, Paris 6.

«NOI E L'UCRAINA», "Le minoranze Ukraine in Polonia", "Introduzione alla Storia della Litteratura Ucraina"

Via Ottaviano N° 53, Roma.

СТОЛЯРНА РОБІТНЯ

Вол. Вовка

Виконує добре, скоро і дешево всі роботи з обсягу столярства.

DIRECTORIO 4355
Buenos Aires

ВСІ НАВЧАЙМОСЯ СВОЄІ ЛІТЕРАТУРНОЇ МОВИ!

Кожний свідомий українець передплачує журнал

«РІДНА МОВА»

Науково-популярний місячник, присвячений вивченню нашої літературної мови. Плата тільки наперед: річно 6 зл., півр. 3 зл., ¼ р. 1.60 зл., окреме число 50 гр. За границею в Європі 8 зл., поза Європою 2 дол. річно. Конто чекове П.К.О. ч. 27110.

Для Чехословаччини, Австрії й Мадярщини передплата крайова.

Журнал редагує проф. д-р І. ОГІЄНКО

Щоб зрозуміти сучасність, треба знати минувшину. Читайте

Проф. Дм. ДОРОШЕНКО;

Історія України 1917 — 1923 р.

Том I Доба Центр. Ради ц. амер., \$ 4.—

Том II Укр. Гетьманська Держава, \$ 4.—

Том перший має звиж 420 стр. Другий звиж 500 стор. Обидва томи багато ілюстровані.

Замовлення висилати на адресу:

Dr. Osyp Ciurka, Okr. Soudce
Novy Bohumin 651
C. S. R. Europa

« ЖІНОЧА ДОЛЯ »

Часопис для Українського жіноцтва.

Передплата на 1937 рік для заграниці на

«Жін. Долю» (саму) на рік 2 ам. д.

«Жін. Долю» і «Жін. Волю» 2.50 ам. д.

«Жін. Долю» і «Світ Молоді» 2.50 ам. д.

«Жін. Долю», «Жін. Волю» і

«Світ Молоді» — — — — — 3 ам. д.

«Жіночу Волю (саму) — — — — — 1 ам. д.

«Світ Молоді» — — — — — 1 ам. д.

Адреса:

Z I N O S H A D O L A
Ul. Zamkowa 37
Kolomyja, Polonia

« Жінка »

Ілюстровани й двотижневик.

Орган Центрального Союзу Українок.

Річна передплата для закордону Зл. 15.—

Адреса: Ul. Sykstuska 46. Lwow. Polonia.

Наша сила в нас самих!

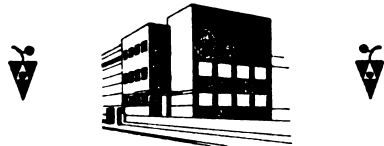
На пресовий фонд органу «Плуг та Меч» склали жертви:

	\$	½
Ів. Андрущенко — — — — —	25	—
Анд. Білопольський — — — — —	20	—
Ник. Блаватний — — — — —	15	—
Ів. Матрен — — — — —	10	—
Мик. Симоненко — — — — —	10	—
Корн. Драпалюк \$ 5.— уруг.	8.75	
Вас. Іванчук — — — — —	7	—
Іл. Чередниченко — — — — —	6	—
Ів. Білий — — — — —	5	—
Вас. Останко — — — — —	5	—
П. Омелянко — — — — —	5	—
Інж. Вас. Коваленко — — — — —	3	—
С.Г.Д. Виннигег (В. К. Чиж)	16	—
С.Г.Д. Судбури (В. Ненич)	11	—
С.Г.Д. Нью Йорк (п. І. Тарнавська)	10.20	
С.Г.Д. Торонто (М. Гетьман)	4.70	
С.Г.Д. Судбури (І. Гавалко)	6.85	
С.Г.Д. Ошава (В. Бойко)	7.60	
Мик. Михальчишин — — — — —	3.60	
Ст. Яросевич — — — — —	2	—
Теоф. Літошенко — — — — —	1.75	

Збільшуйте українську силу!

Ставайте в гетьманські ряди!

МУЗЕЙ ВІСВОЛЬНОЇ БОРОТЬБИ УКРАЇНИ
ЗБІРАЄ ПОЖЕРТВИ НА

УКРАЇНСЬКИЙ ДІМ У ПРАЗІ

ДАЙТЕ Й ВИ СВОЮ ЦЕГЛИНУ!
ПОШЛІТЬ СКОРІШЕ ВАШУ ПОЖЕРТВУ!
ЗРОБІТЬ ЗБІРКУ У ВАШІМ ТОВАРИСТВІ!
НЕ ВІДКЛАДАЙТЕ!
ЖЕРТВУЙТЕ ВСІ

НА УКРАЇНСЬКИЙ ДІМ У ПРАЗІ
ХТО СКІЛЬКИ МОЖЕ!

ГРОШІ СЛАТИ НА АДРЕСУ ДИРЕКТОРА МУЗЕЮ.
Prof. D. Antonovyč, Praha-Nusle, 245, Czechoslovakia

Нова Хата

Двотижневий ілюстрований журнал
для плекання домашньої культури.

Дуже багатий змістом і художньо виконаний
часопис для українських господинь. Містить
літературно - художній матеріал, як рівнож
висвітлює всякі справи з обсягу щоденного
практичного життя.

Річна передплата дол. 3.—

Nowa Chata, Ul. Chodkiewiczza 9. 1.

Lwow, Polonia

ПЕРШОРЯДНА

УКРАЇНЬСЬКА КРАВЕЦЬКА РОБІТНЯ

Івана Білого

Величезний вибір найліпших закордонних
матеріалів на всі сезони.

Артистичне виконання цивільних убрань
після останніх вимог моди.
Військові уніформи.

Найвигодніщі ціни. — Догідні сплати.

РІСНІНЬСЬКА 132

У. Т. 47, Сuyo 9674

ЧИТАЙТЕ, ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ І ШИРТЕ

«НАШ СТЯГ», Орган Союзу Гетьманців Державників в Аме-
риці. Річна передплата \$ 2.00 ам.

Адреса: 2406 W. Chicago Ave. Chicago. Ill. U. S. A.

* * *

«УКРАЇНЬСЬКИЙ РОБІТНИК», одинокий в Канаді Держав-
ницько - робітничий тижневик. Річна передплата: \$ 1.50 в Канаді
і Злучених Державах Америки; \$ 2.00 в Полудн. Америці та ін-
ших краях.

UKRAINIEN PUBLISHING Co.

510 King st. W., Toronto, Ont. Canada

* * *

«УКРАЇНЬСЬКІ ВІСТІ», впливовий часопис Західної Канади,
що стоїть на засадах Гетьманської ідеології. Річна передпла-
та \$ 2.00 ам.

Адреса: 10012 — 109 Str. Edmonton, Alta, Canada.

* * *

«НОВА ЗОРЯ», виходить двічі на тиждень. Один з найліпше
редагованих та найбільше поінформованих органів у Старім
Краю. Річна передплата зл. 36.—

Адреса: Ul. Grodzickich N° 2 Lwow, Polonia.

* * *

«ЗАПОРОЖЕЦЬ», Військовий місячник Орган Товариства
Запорожців. Річна передплата \$ 1.50 ам.

Адреса: V. Beloban, 33 bis Bd. de Belfort. Montreuil s/Bois
(Seine) Francia.

* * *

«БАТЬКІВЩИНА», націоналістичний тижневик. Річна перед-
плата \$ 2.00.

Офіційний Орган Фронту Національної Єдності, що стоїть
на засадах творчого націоналізму, національної солідарності та
співпраці всіх живих сил нації.

Адреса: Lwow, ul. Charnieckiego 3. Polonia.

Ціна 40 центів арг.